

Dewey i praktiken

En undersökning av bibliotekariers förändrade praktiker under övergången till DDK

Mikael Törner

Examensarbete (30 högskolepoäng) i biblioteks- och informationsvetenskap för
masterexamen inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Karolina Lindh

År: 2016

Dewey in its practice - A survey of how change in work, make change in the social practice

Abstract

In 2008 the National Library of Sweden made a decision to change the Swedish classification system SAB to the internationally used Dewey Decimal Classification (DDC), a decision that was supported by the Swedish Library Association that recommended all Swedish libraries to make the change. The main reasons and arguments were internationalisation and rationalisation; less time should be laid on classifying foreign material, the Swedish bibliography would become increasingly visible in the international context, and the maintenance of a national classification system were not considered rational for a country of Sweden's size. The gain of the change has so far almost solely been a matter for the academic libraries, with a few public libraries beginning the changeover from SAB to DDC.

This thesis aim to examine the impact that this change of classifications system may have on the social practice of the professional librarian in a large-scale public library within the Swedish library context. The thesis also aim to observe how a changeover from one classification system to another is handled within the examined public library. The thesis apply the theory of social practice combined with qualitative interviews, in an attempt to find what changes in the practice of the professional librarians the changeover might cause. The thesis also consider theory about classification itself, and how the classification is visible within the investigated social practice.

Master's thesis

Keywords

DDC, DDK, classification, klassifikation, social practice, praktikteori

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	5
Syfte och frågeställningar	8
Syfte	8
Frågeställningar	8
Avgränsningar	8
Teoretiska perspektiv	9
Klassifikationsteori	11
Tidigare forskning	13
Implementeringen av DDK i Sverige	13
Förändringar som har påverkat folkbiblioteken	16
Metodbeskrivning	19
Genomförande	21
Resultat och analys	23
Processdokument	23
Sammanfattning processdokument	25
Analys av intervjuerna	25
Resultat	26
Samarbete	26
Egna strategier	28
Problemlösning	28
Logik	30
Undran	31
Verktyg	32
Sammanfattning av analysen	33
Diskussion	35
Diskussion utifrån tidigare forskning	35
Diskussion utifrån valda teorier	36
Diskussion utifrån forskningsfrågorna	38
Litteraturförteckning	40
Bilagor	42

Bakgrund

Den här undersökningen handlar om vad en övergång, ett byte, till ett nytt klassifikationssystem kan innebära för ett folkbibliotek och hur det kan påverka den praktik som bibliotekariernas yrkesutövande innebär. Efter omfattande utredningar och diskussioner inom Bibliotekssverige, fattade Kungliga biblioteket beslut om att övergå till Dewey Decimal Classification, DCC, år 2008¹. Flera bibliotek har därefter gjort detsamma, utifrån samma utredningar och argument (Svensk biblioteksforening 2008, Aagaard 2014). Tidigare har Klassifikationssystem för svenska bibliotek, SAB-systemet, varit de svenska bibliotekens gemensamma klassifikation.

Bakgrunden till beslutet om övergången var bland annat Kungliga bibliotekets katalogutrednings tredje delstudie från år 2006 som syftade till att ge underlag för ett beslut om övergång. Även om Kungliga biblioteket står för Sveriges nationalbibliografi och behandlar en stor del av den svenska litteraturen i sitt katalog- och klassificeringsarbete har det som myndighet ingen rätt att tvinga svenska bibliotek att genomföra en övergång till DDK. I stället diskuterar katalogutredningen fördelarna med en övergång, som till exempel vore ett gemensamt nationellt klassifikationssystem och en rationalisering genom exempelvis import av utländska katalogposters klassifikation. Katalogutredningen presenterar också nackdelar, och resonerar om hur bibliotekens klassificeringsarbete initialt skulle påverkas av att DDK togs i bruk: I jämförelse med SAB har DDK den egenskapen att varje verk enbart kan ha en kod, vilket skulle kunna ge en sämre bild av verkets ämne, och att systemet är så omfattande att det täcker in mer än vad svenska bibliotek generellt har behov av (Svanberg 2006 s. 9, 14, 22, 43, 44). Folkbiblioteken anses i katalogutredningen inte vara i samma behov av DDK eller den internationalisering som en övergång tänktes kunna medföra. Katalogutredningen föreslår också tillsättandet av en redaktion som skulle ha ansvar för kontakterna med DDK:s redaktion i Washington D. C. och ansvar för översättningen av DDK till svenska (Svanberg 2006 s. 22, 42)

Svensk biblioteksforenings utvecklingsråd för media och samlingar gav även de ut en rapport för att diskutera övergången till DDK. Svensk biblioteksforening redovisar ståndpunkten att det inte är hållbart för ett litet land som Sverige att underhålla sitt eget klassifikationssystem, och att en övergång skulle gynna det svenska biblioteksväsendet på sikt genom möjligheten till enklare spridning av svensk forskning och litteratur utomlands, och besparingar som det skulle innebära. Svensk biblioteksforenings rapport lägger vikt vid att diskutera huvudmannaskapet för den nationella klassifikationskommitté som DDK skulle behöva; rapporten anser inte att det är rimligt att huvudmannaskapet ska åläggas en ideell forening såsom fallet varit med SAB. Svensk biblioteksforenings rapport diskuterar också klassifikationens värde och praktiska användning. (Svensk biblioteksforening 2008)

---

¹ Härifrån kommer jag att konsekvent försöka använda *DDK* som begrepp eftersom det är akronymen för det svenska begreppet, Dewey Decimalklassifikation. Det är också vanligt att dokument innehåller formuleringen Dewey-, till exempel Deweyövergången, Deweyimplementeringen och liknande.

Den principiella uppfattningen i rapporten från Svensk biblioteksförening var att det allmänna svenska biblioteksväsendet bör använda sig av samma klassifikationssystem, och att konsekvensen av Kungliga bibliotekets beslut från samma år därför blir en övergång till DDK för alla publika svenska bibliotek. Beslutet om en övergång fattades av riksbibliotekarien efter att en nationell referensgrupp, som då bestod av chefer från ett tiotal svenska forskningsbibliotek, hade ställt sig positiva till den. Målet med övergången var en ökad internationalisering, en rationalisering och en höjd kvalitet på klassifikationsområdet för de svenska biblioteken. (Svensk biblioteksförening 2008)

En förankring gällande DDK-övergången hos folkbiblioteken var enligt rapporten från 2008 något som återstod (Svensk biblioteksförening 2008). År 2010 gav Svensk biblioteksförening därför ut en utredning som fördjupade analysen av vad en övergång till DDK skulle innebära för svenska folkbibliotek. Kungliga biblioteket skulle börja klassificera med DDK i januari 2011; utredningen konstaterar att det inte vore möjligt för folkbiblioteken att klassificera sina böcker omedelbart, utan att modeller för samexistens för SAB och DDK blir viktiga under övergången. Kungliga biblioteket har i och med sitt "Deweyprojektet" varit det första nationalbiblioteket som i samarbete med DDK:s huvudredaktion vid Library of Congress, Washington D. C., utformat en blandad översättning av DDK. Den blandade översättningen innebär att det som motsvarar SAB:s ämnestäckning har översatts till svenska, men att resten står kvar på engelska. Den översättningen finns endast som webbversion, Svenska WebDewey (Aagaard 2012).

Mellan november 2011 och mars 2012 drev Kungliga biblioteket, på uppmaning från delar av folkbibliotekssektorn, projektet "Dewey för folk- och skolbibliotek", som syftade till att ge stöd åt folk- och skolbibliotek så att de lättare skulle kunna genomföra en övergång. Härnösands sambibliotek, en verksamhet som kombinerar folk-, forsknings- och länsbibliotek, var det enda som hade gått över till DDK våren 2012, medan övriga folkbibliotek hade avvaktat. Sigtunas folkbibliotek var pilotbibliotek för DDK-övergången och Sigtuna hade påverkat företagen Axiell och BTJ som levererar tjänster till biblioteken, vilket sågs som relevant för resten av Folkbibliotekssverige; Sigtuna planerade för ett gradvis införande av DDK. Vid införandet av DDK på folkbibliotek menar projektrapporten att det behövs utbildning för personalen, och att det inte finns något som tyder på att det skulle vara svårare för användarna att förstå DDK än SAB. Det som tycktes få folkbiblioteken att tveka var huruvida den omfattande DDK-övergången skulle vara det rätta för deras framtid eller inte; rapporten framhöll dock att SAB inte var ett bra alternativ för folkbiblioteken att hålla fast vid när både de akademiska biblioteken och Kungliga biblioteket hade gått över till att klassificera med DDK. Folkbibliotekens problem låg också i frågan om hur en övergång skulle gå till rent praktiskt, vilket kan ha haft sin grund i få förebilder men som projektet (och projektrapporten) "Dewey för folk- och skolbibliotek" syftade till att avhjälpa. (Aagaard 2012)

Malmö stadsbibliotek är det bibliotek som den här undersökningen utgår ifrån. Anledningen till att jag har valt att intervjua bibliotekarier vid Malmö stadsbibliotek är delvis ett allmänt intresse för hur övergången till DDK kan se ut för ett folkbibliotek, men framför allt eftersom Malmö stadsbibliotek är det hittills största folkbiblioteket i Sverige som har planerat för, och som i nuläget genomför, en övergång till DDK. Malmö stadsbiblioteks samlingar, tillsammans med områdesbibliotekens samlingar, är

betydligt större än samlingarna på de folkbibliotek som hittills har bytt klassifikationssystem till DDK (Aagaard 2012). Malmös stadsbibliotekarie tog 2013 beslutet att Malmö stadsbibliotek ska gå i bräschen för en övergång till DDK och för hur ett sådant arbete kan utformas (Andersson, Berglund & Pearman 2014). En övergång till ett nytt klassifikationssystem är en omfattande förändring och ett stort, och säkert också svårt, arbete för ett folkbibliotek. I Svensk biblioteksförerings rapport "Dewey som klassifikationssystem - varför bör vi byta ut SAB?" konstateras det att svenska bibliotek tidigare har genomgått stora tekniska övergångar och förändringar, och att man därför kan se övergången till DDK som en reguljär utvecklingsverksamhet (Svensk biblioteksförering 2008). En redogörelse av ett antal andra förändringar som har haft betydelse för Bibliotekssverige finns under rubriken "Tidigare forskning".

Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur arbetet på ett större folkbibliotek inom den svenska bibliotekskontexten kan påverkas av en förändring av bibliotekets klassifikationssystem. Undersökningen tar fasta på bibliotekariers berättelser, och observerar de praktiker/moment som klassifikationssystemet ger upphov till under övergångsarbetet. Malmö stadsbibliotek är det största svenska folkbibliotek som har påbörjat en övergång till DDK från SAB, och det bibliotek som undersökningen fokuserar på.

Frågeställningar

Hur går arbetet med implementeringen av DDK till på Malmö stadsbibliotek?

Vilken inverkan har implementeringen av DDK på bibliotekariernas praktik?

På vilket sätt framträder klassifikationssystemet i bibliotekariernas berättelser om sitt arbete?

Avgränsningar

Undersökningen har avgränsats genom att en särskild metod har använts och genom att en viss teori har applicerats på det material som metoden resulterade i.

Teoretiska perspektiv

Den här undersökningen utgår från *praktikteori* och teori om *praktikgemenskaper* för att med en viss terminologi och ett visst förhållningssätt kunna analysera förändringar i bibliotekariernas arbete under övergången till DDK. Den praktik som undersökningen intresserar sig för är *bibliotekariers arbete på ett folkbibliotek*. I nedanstående stycken går jag igenom definitionen av vad en praktik i sammanhanget kan sägas vara utifrån praktikteori och teori om praktikgemenskaper.

Praktikteori är en form av kulturteori, en teori som vill försöka förklara och förstå handlingar genom att identifiera bakgrunden till den kollektiva kunskap genom vilken agenter (subjekt) handlar i och tolkar sin omvärld. Praktikteori vill finna ett område för det sociala och ge det sociala en "plats". I praktikteori är konceptet för den sociala teorins och den sociala analysens minsta beståndsdel annorlunda än i andra kulturteorier; i stället för exempelvis tankar, diskurser eller interaktioner så är *praktiken* det som ses som platsen för diskursiva händelser som definierar subjekt. Diskursen ses som resultatet av olika handlingar. Praktikteorin innebär en slags anti-mentalism eftersom praktikteorin vill se kulturella skeenden som text, det vill säga att det finns en symbolisk kvalitet hos materiella objekt och även händelser eller beteenden. Kultur blir då detsamma som objekt, händelser och beteenden. (Reckwitz 2002)

Inom praktikteori ska termen *praktik* (tyska *Praxis*) inte förstås som motsatsen till teori eller tänkande. I stället ska de sociala praktikerna (tyska *Praktiken*) ses som en typ av beteende som är möjlig att observera och som består av flera element som är kopplade till varandra. De elementen är former av *kroppsliga aktiviteter*, former av *mentala aktiviteter*, *saker* och hur de används, bakgrundskunskap i form av förståelse, praktiskt kunnande (alltså en kunskap om praktiska moment), känslotillstånd och motiverande kunskap. De här elementen ingår i ett komplex som praktiken formar och som är beroende av elementens existens och kopplingar till varandra. Praktiken kan inte förstås utifrån enbart ett enskilt element, utan den kan beskrivas som ett myller av enskilda, ofta unika handlingar som reproducerar praktiken. (Reckwitz 2002)

Den enskilda individen har inom praktikteorin funktionen av en *bärare* (tyska *Träger*) av praktiken, och av flera praktiker samtidigt som inte nödvändigtvis är sammankopplade med varandra. Individen är dock inte bara bärare av ett kroppsligt beteende, utan också av särskilda och uttänkta sätt att förstå, kunna och begära, alltså mentala aktiviteter. De konventionella, rutinmässiga sätten att förstå, kunna och begära är nödvändiga beståndsdelar och kvaliteter av en praktik; det är inte den enskilda individen som förstår, kan och begär utan sådana mentala aktiviteter är ett resultat av praktiken där den enskilda personen är en deltagare. Praktiken kan dock inte enbart förstås av dem som deltar, utan också av dem som observerar praktiken (som tillhör/kan förstå samma kultur). (Reckwitz 2002)

Även om praktiken inte enbart består av kroppsligt beteende kan man få en bild av praktiken genom att se den som en vardaglig, skickligt utförd performans som utförs av mänskliga kroppar; praktiken inkluderar både hanteringen av särskilda objekt såväl

som "intellektuella" aktiviteter såsom att tala, läsa eller skriva. Kroppen ska inte ses som ett "instrument" som en agent måste använda för att kunna agera, utan kroppen är något som i och med praktikens rutinmässiga handlingar utför kroppsliga performans. De kroppsliga aktiviteterna inkluderar också rutinmässiga mentala och känslomässiga aktiviteter som på en viss nivå också går att se som "kroppsliga". Det sociala består av särskilda kroppsliga och mentala aktiviteter. Bäraren av praktiken måste ta över både de kroppsliga och mentala mönster som konstituerar en praktik. De mentala mönstren ses inom praktikteori inte som "tillhörigheter" till ett individuellt "djup", utan som en del av den sociala praktiken. Bäraren förstår världen genom den kunskap som praktiken förutsätter eller ger upphov till. Bäraren förstår saker, kan saker, vill saker och känner saker inom praktiken. Praktikens bärare anses ha förmågan att förstå både objekt (inklusive abstrakta objekt), andra människor och sig själv (Reckwitz 2002)

Informanterna i den här undersökningen är bibliotekarier på ett särskilt bibliotek och jag har identifierat deras arbete som en särskild praktik i vilken de fungerar som bärare. Genom att vara bärare av just den praktiken, och genom de utbildningar och anställningar som ligger bakom att just de finns där, är de deltagare i en social gemenskap. Det är möjligt att uttrycka att praktiken är en social gemenskap genom vilken bärarna, alltså deltagarna, skapar en identitet. Praktiken är både handlingar och deltagande och den praktik som den här undersökningen identifierar kan också definieras som en praktikgemenskap. Gemenskapen kan i det här sammanhanget ses som en social "helhet" inom vilken det finns incitament för deltagarna att fullfölja sina ansträngningar och där själva deltagandet kan ses som ett uttryck för en viss kompetens, vilket ju är fallet med en arbetsplats. (Wenger 1998 ss. 4-6)

Oavsett vilka de officiella beskrivningarna av arbetet och anställningen än är, så innebär praktikgemenskapen att vi lär oss saker. Lärande finns i allt vi gör och är en del av vår vardag. Ibland är lärandet intensifierat, som när vi engagerar oss i nya praktiker och gemenskaper, alltså situationer som kan sägas göra oss osäkra. Wenger menar att vi alltid lär oss något oavsett om vi märker det själva eller inte, om vi gillar det eller inte, om vi lär oss repetera något eller glömmer något. Vi lär oss till och med i våra misslyckanden att lära oss saker. Lärandet är en del av vårt deltagande i gemenskaperna. Det kan ses som en självklarhet, men Wenger menar att vi kan göra stor skillnad genom att tala om det självklara, men att vi behöver verktyg för det. Våra begrepp kan säga något om hur vi uppfattar och agerar i omvärlden. (Wenger 1998 s. 8)

I den här undersökningen vill jag anamma ett synsätt på den sociala praktiken som situerad i en social och historisk kontext, vilket ger slutledningen att inget av det som sker i praktiken sker av sig själv, eller utan anledning av yttre påverkan. Precis som med det omedvetna lärandet som sker med praktikens deltagare så innehåller praktiken både det som sägs och det som förblir osagt, både det som är representerat och det som tas för givet (Wenger 1998 s. 47). I min undersökning har jag försökt få mina informanter att *berätta* vad de faktiskt gör för att få chansen att lyfta på locket till det rutinmässiga, som annars riskerar att hamna i skymundan. Bibliotekarierna ger sina bilder av sina roller som bärare av praktiken.

Klassifikationsteori

Den här undersökningen rör implementeringen av ett nytt klassifikationssystem på ett större folkbibliotek i Sverige. Jag är därför intresserad av att tillföra teoretiska perspektiv som analyserar fenomenet klassifikationssystem, inte minst för att småningom kunna besvara de forskningsfrågor som den här undersökningen innehåller.

Klassifikation kan sägas vara när man tilldelar något en klass och när man grupperar objekt i klasser. En *klass* blir då en samling/uppsättning av objekt som har något gemensamt, som har en gemensam indelningsgrund (Benito 1995 s. 56, Sperberg-McQueen 2004). Klassifikationen har två syften: När man grupperar objekt som delar egenskaper med andra objekt så samlas liknande objekt i en klass. När man separerar objekt med olika egenskaper i olika klasser så urskiljs också egenskaper som har relevans för klassifikationens syfte. Klassifikationsschemat kan, genom att identifiera egenskaper som är viktiga för att bedöma likhet och olikhet, visa vilken syn som finns på de klassificerade objekten (Sperberg-McQueen 2004). Bibliografisk klassifikation kan sägas ha två funktioner: den ska länka samman ett dokument med en särskild placering med en samling metadata, exempelvis en katalogpost, och den ska möjliggöra direkt informationsåtervinning genom hyllbrowsing eller vetskapen om att vissa ämnen går att finna i en viss klass (Rowley & Hartley 2008 s. 174). DDK är ett generellt klassifikationssystem, ett så kallat universalsystem, som används för att försöka täcka alla ämnen. Motsatsen är ett specialsystem som syftar till att klassificera endast ett specifikt ämnesområde (Rowley & Hartley 2008 s. 174, Berntsson 1997 s.8).

Eftersom klassifikation bygger på att hitta egenskaper hos det objekt som klassificeras skulle det perfekta klassifikationsschemat visa en perfekt återgivning av kunskapen om objektet, menar Sperberg-McQueen (2004). En perfekt ämnesklassifikation skulle också representera en perfekt karta över den intellektuella terräng som täcks av det ämne som klassificeras. Klassifikationsschemat kan bära med sig en stor del teoretiska intressen, förutom den praktiska nytta som de har. Klassifikationsschemat innehåller med säkerhet någon teori om de objekt som klassificeras, om så bara genom att hävda att objekten äger vissa egenskaper. Varje ontologi kan egentligen tolkas som att den tillhandahåller en grund för klassifikation av de enheter som den innehåller; varje klassifikationsschema kan tolkas som ett uttryck för en viss ontologi. På ett sätt kan man säga, enligt Sperberg-McQueen, att klassifikationsschemat gör det som människor förväntar sig att det ska göra. Det kan också bli så att antaganden som ligger bakom schemats klasser blir osynliga och därför inte kan bli ifrågasatta eller intellektuellt omprövade (Sperberg-McQueen 2004).

Bowker och Star (2000) är inne på samma linje som Sperberg-McQueen genom att formulera det som att klassifikationer är rumsliga och temporala segmenteringar av världen. Klassifikationssystemet är en uppsättning metaforiska eller faktiska lådor i vilka man lägger saker för att de ska kunna utföra någon form av arbete, antingen byråkratiskt arbete (alltså organisationsstyrning/politik) eller kunskapsproduktion (Bowker & Star 2000). Effekterna av olika klassifikationer och standarder, vem som utför arbetet att upprätthålla klassifikationer och standarder och vad som händer med de fall som inte platsar i den rådande klassifikationen och standarden (till exempel vänsterhänta eller kroniskt sjuka) är enligt Bowker och Star frågor som har stor epistemologisk, politisk och etisk betydelse (Bowker & Star 2000). Bowker och Star

vidrör uppfattningen att vi lever i en tid där mentala processer, såsom vetenskapliga och teknologiska frågor, dominerar och där vi inte längre behöver tänka på arbete; det ligger en stor insats, epistemologisk, politisk eller etisk, bakom att upprätthålla klassifikationer och standarder (Bowker och Star 2000). De här frågorna aktualiseras på ett bibliotek där klassifikationssystemet och dess klasser kan vara en viktig del av det dagliga arbetet, och där bibliotekariernas arbete handlar om att förmedla och hantera innebörden av klassifikationens klasser till sig själva och användarna. På så sätt kan man härröra klassifikationen till system av aktiviteter som är situerade i rummet och tiden (Bowker & Star 2000). Handlingar och relationer ligger bakom våra egna och andras kategorier, och det som är minst synligt kan så att säga finnas rakt under näsan på oss eftersom särskilt vardagskategorier, dem som vi inte ser eller tänker på, försvunnit in i strukturer, vanor och det som tas för givet. Vardagskategorierna, menar Bowker och Star, är sammanvävda med specifikationer och formella, tekniska kategorier (Bowker & Star 2000). På grund av att klassifikationen är bunden till förutsättningar som är bundna i tid och rum och till andra föränderliga faktorer så är det omöjligt för klassifikationssystemen att bli helt universella och säga något om sina kategorier som skiljer sig från den uppfattning som de som upprätthåller klassifikationssystemet har möjlighet att, i sin praktik, frammana eller förstå (Radford 1992).

Tidigare forskning

Implementeringen av DDK i Sverige

Nedan redovisar jag ett antal undersökningar i uppsatsform som har genomförts inom fältet för den svenska DDK-övergången. Uppsatserna ger olika resultat beroende på forskningsfrågor, men ger också en inblick i vad som har hänt i Bibliotekssverige gällande övergången.

Bauer (2010) analyserar i sin magisteruppsats artiklar, inlägg i diskussionsforum, rapporter, motioner, mötesanteckningar, dokument och inspelade föreläsningar med hjälp av diskursanalys och finner ett antal huvudpunkter för diskussionen om en övergång till DDK. Bauer undersöker genom sin analys de dokument och den diskussion som till stora delar utgör bakgrunden till den här undersökningen. Bayers analys kan sägas utgöra en sammanfattning av de argument för en Deweyövergång som den här undersökningens bakgrundskapitel redovisar.

De huvudpunkter för diskussionen som Bauer finner är: rationella fördelar, de insatser som övergången kommer att innebära, folkbibliotekens roll i övergången, klassifikationssystemets värde och "Ett amerikanskt klassifikationssystem". Undersökningen visar att diskussionen handlar mycket om vilka vinster som övergången skulle innebära, exempelvis tids- och resursbesparing, spridningen av svensk forskning och litteratur utanför Sverige, att DDK är ett utvecklat system som uppdateras ofta, men också om varför det är bra om svenska bibliotek har ett gemensamt klassifikationssystem. Frågan om insatser rör de specifika verktyg som en övergång från SAB till DDK skulle behöva, hur man praktiskt ska gå tillväga med exempelvis hylluppställning och hur stora kostnaderna blir. Dessutom är ordet "problem" ett element i diskussionerna om insatserna som krävs. (Bauer 2010)

Folkbiblioteken står i fokus i diskussionerna, enligt Bauer, eftersom de rationella argumenten inte är lika gällande för dem eftersom deras samlingar till exempel innehåller en mindre andel utländsk litteratur än de akademiska bibliotekens samlingar. Enbart större folkbibliotek anses vara i behov av ett klassifikationssystem som är mer utbyggt än SAB. Få folkbibliotek har planer på att byta och få tror att det kommer att ha skett inom en femårsperiod. Diskussionen leder vidare till hur situationen blir när folk- och forskningsbibliotek använder olika system: Skulle samarbetet mellan bibliotekstyperna försvåras? Bauer observerar en skepsis mot att KB:s utredningar inte tar folkbibliotekens undran över nyttan med en DDK-övergång på allvar. Dessutom observerar Bauer att en stor diskussion, under bland annat 2009, rör vilket värde ett klassifikationssystem har i framför allt framtidens bibliotek med tanke på Google och andra sökvägar som alltfler använder: Behöver användaren klassifikationen? Diskussionen mynnar dock ofta ut i att klassifikationen har många fördelar för ämnesspecificering, återvinning och bibliotekssystem med metadata och

hyllplaceringar. Den sista identifierade diskussionen rör det amerikanska synsätt som sägs vara förhärskande i DDK; diskussionen handlar om hur välanpassat DDK är till svenska förhållanden och om det finns möjlighet att göra en anpassning. (Bauer 2010)

I sin masteruppsats från 2012 undersöker *Wersäll* genom intervjuer hur bibliotekarier vid Uppsala universitetsbiblioteks olika enheter upplever övergången från SAB till DDK, men också vad de har för känslor och åsikter om de båda systemen. Wersälls frågeställningar rör bland annat hur bibliotekarierna har upplevt införandet av DDK på sina enheter, hur de upplever att systembytet har påverkat deras användare och vad de anser att SAB respektive DDK har för för- och nackdelar. Wersälls undersökning liknar den här undersökningen genom att den genomförs under pågående övergång och genom att bibliotekarier intervjuas, men vissa av Wersälls frågor och resonemang är mycket kontextspecifika och rör forskningsbibliotek i en så specifik grad att de inte är intressanta att redovisa i den här undersökningen. Wersälls resultat visar att de intervjuade bibliotekariernas upplevelser av övergången till DDK skiljer sig åt gällande hur de uppfattade tillräckligheten hos den veckolånga kurs i DDK som erbjöds dem; vissa av dem har tagit egna initiativ till kunskapsinhämtning och fortbildning på sin biblioteksenhet. Vidare så diskuterar Wersäll bibliotekariernas upplevelser av sin egen och andra kollegors delaktighet i övergångsarbetet och den planerade tiden för genomförandet av själva implementeringen av DDK. Wersälls analys är att en massa inofficiell kompetens gällande DDK uppstår under implementeringsarbetet på vissa av biblioteksenheterna eftersom samtal uppstår och kollegor informerar varandra. Samarbetet och samtalen med institutionerna har i inledningsskedet av DDK-övergången varit sparsmakade, men samarbetet mellan biblioteksenheterna var rika, särskilt mellan de enheter som har liknande samlingar. Samarbete har också skett genom en "referensgrupp för Deweyfrågor" med representanter från alla Uppsala universitetsbiblioteks enheter. Wersäll berättar också att beslutet att gå över till DDK från SAB togs på central nivå inom Uppsala universitetsbibliotek, men att informanterna i undersökningen såg övergången som rimlig eftersom SAB inte längre uppdateras och därför är ett "dött system". (Wersäll 2012)

Övergångsprocessen som helhet kommenteras i Wersälls undersökning som möjlig eftersom informanterna anser sig kapabla till att hantera stora förändringar och ser det mesta med övergången som positivt eftersom de som bibliotekarier är anpassningsbara, nyfikna och realistiska. Samtidigt så påpekar informanterna att det hela är ett stort projekt som tar tid, arbete och resurser i anspråk och att det visst har funnits osäkerhet, tvekan och undran inom kollegiet. Wersäll diskuterar också användarvänlighet och konstaterar att ingen informant uttrycker att övergången kommer att göra någon stor skillnad för användarna, som möter utmaningar i både DDK och SAB. Informanterna har många resonemang om huruvida man är en "siffermänniska" eller inte, vilket känns som ett vagt kriterium på övergångens eventuella framgång även om det säger något om de tankar som övergången väcker. Hylluppställningarna diskuteras också av Wersäll i samband med resonemanget om fördelarna med DDK som ett internationellt system; vissa ämnen kan enligt några informanter vara mindre lämpade för hylluppställning med DDK eftersom de antingen är utpräglat svenska universitetsämnen eller för att de har haft egna huvudklasser i SAB. (Wersäll 2012)

I sin masteruppsats från 2014 har *Boukhchana* undersökt införandet av DDK som klassifikationssystem på Sigtuna kommuns folkbibliotek. Boukhchana undersöker syften och motiv till införandet, hur övergången har genomförts, hur bibliotekens hyllbestånd organiseras med DDK och vilka problem och svårigheter som har uppstått i samband med organiseringen av hyllbestånden och hur man har gjort för att hantera dem. Boukhchanas resultat visar att ett folkbibliotek som det i Sigtuna inte enbart kan väntas åtnjuta samma fördelar med en DDK-övergång som Boukhchanas undersöknings (och den här undersökningens) bakgrundsavsnitt presenterar. Boukhchana menar till exempel att folkbiblioteken visserligen inte har samma behov av att internationaliseras som de svenska forskningsbiblioteken, men att införandet av DDK visar att även folkbiblioteken verkar i "en bredare samhällelig globaliseringsprocess" (Boukhchana 2014). Internationaliseringsprocessen för folkbiblioteket kan dock sägas aktualisera problematiken med att förankra ett kunskapsorganiserande system i en specifik användningskontext. Anpassningar krävs på en nationell nivå, menar Boukhchana.

Ett annat syfte med införandet av DDK i Sigtuna var att DDK ansågs ha en högre kvalitet än SAB med större utbyggnad och tätare underhåll, vilket i Sigtunas fall inte har varit det mest avgörande; Boukhchana menar att de brister som SAB uppvisat har varit "hanterbara för de små och medelstora folkbiblioteken medan systemet har varit otillräckligt för forskningsbibliotekens behov" (Boukhchana 2014). Kvalitetsaspekten av DDK får relevans på små och medelstora bibliotek eftersom underhållet av SAB kommer att upphöra. Själva införandet har i Sigtuna varit en gradvis process där man börjat med att förse nyförvärvad facklitteratur med DDK-kod och placerat dem på utbrutna hyllor. Enligt Boukhchana är den gradvisa implementeringen resurseffektiv men också pragmatisk eftersom en gradvis implementering tillåter att biblioteket i fråga testat sig fram gällande implementeringens olika moment i stället för att behöva planera hela genomförandet i förväg. Nackdelen är att övergångsfasen blir lång med två parallella klassifikationssystem som följd, vilket kan vara besvärligt för biblioteksanvändare och personal. När Sigtunas folkbibliotek började arbeta med DDK var de först i Sverige, vilket gjorde att de inte hade några andra biblioteks rutiner att luta sig emot. Det kan enligt Boukhchana vara del i förklaringen till att de valde en gradvis övergång, men en gradvis övergång kan i vilket fall vara vettig eftersom en eventuell standardmodell för övergången skulle ha svårt att ta hänsyn till folkbibliotekens lokala förutsättningar, enligt Boukhchana (2014). För själva hylluppställningen har Sigtunas bibliotek strikt följt DDK:s ämnesindelningar, för att småningom, när man vetat vilka behov som uppstår, kunna anpassa uppställningen efter funktion och lokala behov. (Boukhchana 2014)

Den undersökning som ligger närmast den här har gjorts av *Renman* (2015) som i sin masteruppsats undersöker övergången till DDK utifrån vilka användare som påverkas, hur kunskapsorganisationen i stort påverkas och hur förståelsen av makt i kunskapsorganisation, och arbetet med detsamma, ser ut hos de bibliotekarierna som intervjuats. Bibliotekarierna kommer dels från Malmö stadsbibliotek, som i den här undersökningen, men också från två forskningsbibliotek i Malmö/Lund-området. Renmans resultat visar att låntagare och personal är de användargrupper som främst påverkas av övergången till DDK, eftersom exempelvis möjligheterna till browsing, hur låntagare kan orientera sig och hur ämnen grupperas inom systemet förändras i och med en övergång. Bibliotekarierna måste förändra sitt arbetssätt på flera vis, vilket gör

att Renman ser dem som den grupp som konkret påverkas mest av en övergång till DDK; låntagarna bryr sig nästan aldrig om klassifikationen bakom bibliotekets system utan är för det mesta intresserade av att hitta ett visst material som de redan känner till. Renman menar att ett byte av klassifikationssystem inte behöver betyda att samlingarna påverkas, eftersom hylluppställningen inte nödvändigtvis måste följa det nya systemet. Men ifall de gör det uppstår en kontrast mot SAB eftersom sådant som har varit huvudkategorier i SAB blir tillägg i DDK. Renmans tredje frågeställning behandlar en maktaspekt och framkommer implicit i undersökningen eftersom informanterna inte använder ett maktbegrepp, men på flera sätt visar en medvetenhet om att klassifikationssystemet till exempel är arbiträrt, aldrig kan vara helt universellt och att vissa ämnesinriktningar kan drunkna i ett system med allmänna ämnesindelningar. (Renman 2015)

Förändringar som har påverkat folkbiblioteken

Det här avsnittet behandlar andra förändringar av teknisk och politisk karaktär som i olika grad har påverkat folkbiblioteken från början av 1900-talet och fram till nutiden. Avsnittet syftar till att ge en bakgrund åt det moderna folkbibliotekets karaktär och verksamhet. Det behandlar även Malmö stadsbibliotek specifikt.

Efter deras tillkomst i början av 1900-talet hamnade alla folkbibliotek under kommunalt styre, och verksamheten hade en tydlig förankring i folkbildningsideal, det vill säga att förnuft och rationalitet leder till utveckling för både individen och samhället, vilket genomsyrade bibliotekens aktiviteter. Moderna ideal var enkelhet, ordning, disciplin och neutralitet. Vid slutet av 1960-talet började dock bibliotekens roll att diskuteras i samband med en litteraturutredning som ledde till experiment såsom inköp av böcker på efterfrågan och att starta arbetsplatsbibliotek. Flera aktörer ville vid den tiden förändra biblioteksverksamheten. Ett exempel är den socialistiska föreningen Bibliotek i Samhälle (BiS) som sympatiserade med motståndsrörelsen mot USA:s krigföring i Vietnam, men det fanns också politiker som såg en fara i att bibliotek anordnade politiska aktiviteter och kulturaktiviteter eftersom det ansågs kunna utsätta användarna för påtryckningar och dra uppmärksamheten från bibliotekens "egentliga" uppgifter: att främja läsande och böcker, vilket Hedemark knyter till en "boklig" diskurs. (Hedemark 2009 s. 49) Under 1980-talet slog, enligt Hedemark (2009, s 58), ett framväxande informationssamhälle och ett ökat marknadstänkande igenom på biblioteksfältet.

Enligt Jochumsen och Hvenegaard Rasmussen (2006) dominerades 1990-talets biblioteksdebatt av att en framtidsdiskurs formades. Det tog sig uttryck i försök med biblioteksverksamhet med en sociokulturell tanke och i att biblioteken började ses som kulturhus i vilka andra kulturhändelser kunde ske. En diskussion fanns också om bibliotekets roll i informationssamhället (s. 166). Jochumsen och Hvenegaard Rasmussen menar också att 1990-talets brännande spörsmål var vad som skulle ge biblioteket identitet ifall det skulle sluta vara ett "bokhus" och bli ett kulturhus. Enligt Jochumsen och Hvenegaard Rasmussen så finns det flertalet diskurser som har försökt förstå folkbibliotekets framtid (2006 s. 169-170).

En stor förändring inom folkbibliotekssfären som Carlsson (2013) lyfter fram är spridningen av digital informations- och kommunikationsteknik, som intensifierades runt millennieskiftet. Från att ha dominerats av en "boklig diskurs" så började folkbiblioteken förknippas med informations- och kulturförmedling (Carlsson 2013 s. 48, Hedemark 2009 s. 49). För folkbiblioteken var teknikutvecklingen både ett hot och ett löfte om legitimitet för biblioteksinstitutionen, och det fanns också en diskussion om huruvida biblioteken, som delar av samhället, behöver anpassa sig till teknikutvecklingen eller tvärtom (Carlsson 2013 s. 49, Hedemark 2009 s. 59).

Carlsson menar att bilden av folkbibliotekets roll och uppdrag som de senaste åren setts i diskussioner inom folkbibliotekssektorn påminner om de diskussioner om mångsidighet, betydelsen för lokalsamhället och ett brett medie- och aktivitetsutbud som förekom på 1970-talet (Carlsson 2013 s. 50). På 1970-talet förändrades bibliotekslandskapet också på så sätt att det fanns en tydlig "allaktivitetsdiskurs" med röster som, i enlighet med tiden, ville att biblioteken skulle stå för vissa politiska ställningstaganden, ge plats åt andra kulturyttringar än (skönlitterära) böcker, ägna sig åt uppsökande verksamhet och politiska debatter (Hedemark 2009 s. 51).

En stor förändring som påverkat Malmö stadsbibliotek är den implementering av biblioteksstrategin *The darling library in the world - ditt liv, dina drömmar, ditt bibliotek* som inleddes 2009 och som sträckte sig fram till 2012. Strategin syftade till att de invanda föreställningarna om folkbiblioteket skulle utmanas radikalt. För bibliotekets anställda innebar strategin en ny organisationsstruktur, en omDispositionering av bibliotekets lokaler och nya arbetsuppgifter. Den nya strategin ledde till diskussion och debatt, liksom biblioteksförändringar under andra årtionden också diskuterats och debatterats (Carlsson 2013 s. 11).

En förändring för folkbiblioteken som ligger historiskt nära vår tid är diskussionerna om ett "Bibliotek 2.0" som var framträdande i folkbiblioteksdebatten i mitten av 00-talet. Att ett bibliotek ska vara flexibelt och användarstyrt à la 2.0 kan enligt Carlsson (2013 s. 13) ses som "en förlängning av de visioner om ett 'nytt' användar- eller kundorienterat folkbibliotek som influerat folkbibliotekens verksamhet från 1980-talet och framåt". Enligt Carlsson är de här visionerna, i en svensk kontext, att uppfatta som utmaningar av de kultur- och bildningsuppdrag för bibliotek som uppstod i det moderna välfärdsprojektet (2013 s. 13). Förändringar av folkbibliotekets styrning och inriktning kan också kopplas till ekonomiseringen av den offentliga sektorn, där även offentliga institutioner ska bedrivas som konkurrensutsatta företag enligt marknadsprinciperna inom *New Public Management* (NPM) (Carlsson 2013 s. 13).

Enligt Chawner (2008) medförde Bibliotek 2.0 att vissa typer av för tiden ny informationsteknologi, exempelvis bloggande och sociala medier, blev viktigare inom, och förändrade, olika informationsvetares yrkesutövande. Chawner har identifierat olika typer av förhållningssätt till nya teknologier och menar att bibliotekarier och andra informationsvetare antingen kan vara *content consumer* (en passiv roll), *content commenter* (en reagerande roll), *content creator* (en aktiv/skapande roll) eller *content collector* (en medveten roll som är "à jour" med den nya teknikens utbud). Oavsett roll hade Chawners undersöknings respondenter en blandning av attityder gentemot förändring och ny teknologi; respondenter var både entusiastiska och såg fram emot

hur den nya tekniken skulle kunna hjälpa dem i utövandet av deras yrke, och skeptiska och menade att osäkerheten är stor huruvida nya teknologier och arbetssätt kommer att etableras eller bara vara flugor. Chawners undersökning visar också en nyfiken attityd där respondenterna tar reda på saker om ny teknik och nya arbetsmoment, även om de faktiskt inte börjat använda dem i mer än en liten grad. Chawner finner också att det finns olika barriärer när en respondent ska försöka anpassa sig till förändringar i sitt arbete. Barriärerna kan vara både teknologiska/ekonomiska, till exempel brist på resurser, och personliga, till exempel osäkerhet inför de nya/förändrade arbetsmomenten eller brist på tid och intresse. I Chawners undersökning framkommer det att tekniska och ekonomiska faktorer är de största hindren för introduktionen av ny teknik och nya arbetsuppgifter. Utöver det visar undersökningen på många positiva attityder där respondenterna tror att ny teknik kommer att ge nya möjligheter till att förbättra bibliotekens service och ge nya samarbeten med bland annat IT-personal. Förändringar kräver också utbildning av personalen, enligt Chawners respondenter. (Chawner 2008)

Metodbeskrivning

Den här undersökningen har genomförts medelst intervjuer med yrkesaktiva bibliotekarier. Min syn på informanterna ha varit att de innehar en viss profession som gör dem intressanta att intervjua utifrån undersökningens syfte (Arne & Eriksson-Zetterquist 2011 s. 42). Bibliotekarierna har fått sin profession genom att genomgå en viss utbildning, men jag vill också se professionen som ett strukturellt, yrkesmässigt och institutionellt arrangemang som hanterar arbetsuppgifter som syftar till att hjälpa människor med sådant som de själva inte klarar av i ett modernt samhälle. Till exempel så spelar professionerna avgörande roller vid stora (livs)händelser såsom barnafödande, skolgång eller juridisk tvistelösning. Bibliotekariernas profession spelar en avgörande roll för människor som på olika sätt behöver hjälp med informationshantering (Evetts 2003)

Mina intervjuer har varit semistrukturerade för att inte låsa interaktionen mellan mig och personerna som jag har träffat och för att jag själv inte ska bli alltför ouppmärksam och låst vid frågorna (Ryen 2004 s. 44). Min ambition har också varit att låta personerna tala fritt utifrån sina upplevelser för att dels kunna finna hur de fungerar som bärare av arbetet på folkbiblioteket som praktik, och dels utifrån principen att personen är den som är expert på sig själv, sina upplevelser, sin kunskap och sin förståelse. För att få tillgång till personernas syn på saker har jag inte velat föra fram mina egna eventuella tolkningar i intervjusituationen, utan har uppmanat personerna att avbryta mina frågor och ställa egna frågor så att de säkert har uppfattat det ämne som jag har velat föra på tal. På så sätt tror jag att personens egen uppfattning om sin värld och sina sociala sammanhang framträder bättre (Ryen 2004 s. 53). Min ambition har varit att föra ett "samtal med ett syfte" snarare än en strukturerad intervju för att inte hindra spontanitet eller personens egna versioner och formuleringar (Ryen 2004 s. 46). Vid den första intervjun använde jag dock en intervjuguide med färdiga frågor, men eftersom jag upplevde att det gjorde intervjusituationen mekanisk omformulerade jag guiden till att innehålla de teman som jag ville tala med informanten om. På så sätt upplevde jag att samtalet blev mer levande och inte låst vid frågorna, och jag tvingades att själv bli mer uppmärksam på vad informanterna berättade. De ursprungliga frågorna behöll jag dock och använde som "sufflörsord" när jag till exempel kände att samtalet behövde styras in på intervjuguidens teman igen (Ryen 2004 s. 47).

Mina intervjuer genomfördes i olika sammanträdesrum och i ett fall i ett personalutrymme som alla ligger utanför Malmö stadsbiblioteks publika ytor. Platserna får antas vara välbekanta miljöer för bibliotekarierna. Intervjuerna spelades in och har därefter transkriberats. Informanternas talspråkliga utsagor har normaliserats för att göra transkriptionen lättare att läsa och citera. Totalt träffade jag fem informanter som jag fick kontakt med genom att jag bad kontrollern för Malmö stadsbiblioteks övergång till DDK om namn på bibliotekarier som arbetat med övergången. Urvalet blev på så sätt både slumpmässigt, för mig personligen, och inte slumpmässigt eftersom informanterna identifierades av en annan person. Bibliotekarierna fick information om att undersökningen skulle behandla övergången till DDK och deras medverkan var frivillig. En sjätte informant var kontaktad, men av tidsskäl för informanten kunde en

intervju aldrig genomförs. Dock upplever jag att eftersom de intervjuade bibliotekarierna arbetar på olika avdelningar så gav de befintliga fem intervjuerna en variation och representativitet. Intervjuerna pågick mellan 45 och 60 minuter. Informanterna har inte talat om saker som berör dem som personer utanför arbetssituationen och jag upplever inte heller att intervjuerna har berört några ämnen eller frågor som är att betrakta som känsliga, men enligt forskningsetisk sed kommer deras namn att anonymiseras, och ersättas med andra namn för bättre läsbarhet. De "nya" namnen har valts för att, med bokstavsordning, visa på den ordning i vilken intervjuerna genomfördes och för att uttrycka det av mig uppfattade könet på den intervjuade personen, även om undersökningen i sig inte tar några genusaspekter i anspråk.

Förutom intervjuerna så har jag som en del av min undersökning haft två ostrukturerade samtal (utan intervjuguide) med två informanter: dels med den informant som jag kallar för Berit och dels med en informant som jag fick kontakt med i ett tidigt skede av arbetet ("Effie"). Effie är i hög grad involverad i Malmö stadsbiblioteks arbete med DDK och har arbetsuppgifter som rör planering och samordning av övergången. Samtalet med Effie varade i cirka två timmar och dokumenterades genom anteckningar. Samtalet med Berit varade i cirka en timme, dokumenterades med anteckningar och genomfördes för att jag skulle få en bild av hur vissa arbetsmoment gick till i praktiken. Samtalet var både ett resultat av min egen nyfikenhet och en nyttig del av undersökningen genom att det påminde om en så kallad "go-along", som kan sägas vara en blandning mellan etnografisk metod och intervju. Kusenbach (2003) menar att den innovativa metoden go-along är ett verktyg som är särskilt lämpligt för att undersöka två nyckelaspekter av personers upplevelser: den konstituerande roll och den transcendent betydelse som den fysiska platsen kan ha. Metoden kan sägas innebära kritik mot deltagande observation som metod: eftersom människor oftast inte kommenterar vad som pågår när de agerar i "naturliga" miljöer, så är det svårt att få tillgång till deras omedelbara erfarenheter och tolkningar genom en rent observerande ingång. Intervjuer där man slagit sig ner vid inspelning eller anteckningar hindrar å sin sida oftast personerna som intervjuas att bete sig naturligt i de aktiviteter som de berättar om, och som i en sådan situation skildras utanför den miljö i vilken de i själva verket sker. Vad det är som de personerna gör mer exakt, och vad deras lokala erfarenheter och praktiker egentligen betyder, är frågor som metoden go-along försöker besvara. Kusenbach menar att enbart intervjuer kan missa tillgången till exempelvis den oreflekterade kunskapen eller den kroppsliga praktiken, eller helt enkelt bara detaljer från vardagslivet (Kusenbach 2003). Anledningen till att endast en go-along genomfördes under arbete med den här undersökningen var framför allt min egen tidsbrist, och svårigheten att inom undersökningens tidsrymd få bibliotekarierna att avsätta tid åt både intervjuer och go-alongs.

Effie har också låtit mig ta del av interna dokument som rör DDK-övergången på olika vis. De dokumenten utgör också en del av mitt material eftersom de är med och ger svar på hur DDK-övergången har genomförts på Malmö stadsbibliotek. De dokument som jag har studerat är främst interna dokument som på olika sätt ingår i det arbetsmaterial som bibliotekarierna begagnar i och med DDK-övergången. Det är exempelvis planer och styrdokument. Att studera texter kan i en samhällsvetenskaplig studie ha relevans eftersom de dels bidrar med att bygga upp människors föreställningar om sin omvärld, dels eftersom de kan ha inverkan på relationer och identiteter (Boréus

2011). De här texterna är i sig ett resultat av interaktivitet och relationer som fastställts genom ett visst sammanhang där de också produceras och används.

Genomförande

Den här undersökningen handlar om folkbibliotek med utgångspunkt i Malmö stadsbibliotek. Det är en kvalitativ undersökning som bygger på empiri och den kan som sådan, enligt Alvesson och Sköldberg enbart generaliseras till en specifik domän, alltså liknande verksamheter och fenomen (2008 s. 53).

Vid analysen av mitt huvudsakliga material, de transkriberade intervjuerna, avser jag att göra dels en tematisk indelning av bibliotekariernas utsagor utifrån materialet i sig, dels fortsätta analysen genom tankar som jag hämtar från undersökningens teoripaket. Som undersökningens forskare vill jag fundera på vilka teoretiska egenskaper som kan finnas i de kategorier som jag vaskar fram i och med analysen, till exempel vilken typ av kategorier, när de aktiveras och vilka relationer de har till andra kategorier. Dessutom måste jag kunna avgöra vilken data som saknar relevans. Ryen förmedlar att traditionell kvalitativ analys innehåller aktiviteter där forskaren "tar ett steg bakåt för att betrakta, reflektera och analysera för att sedan dra slutsatser" (Ryen 2004 s. 108). Ryen understryker också att det i analysprocessen är i stort sett omöjligt att skilja databearbetning och tolkning från varandra helt och hållet (Ryen 2004 s. 108-109). Inte heller Rennstam och Wästerfors menar att analysprocessen är något annat än en process där materialsortering och argumentation och teoretiska perspektiv går in i varandra. Forskningsfrågorna ska besvaras genom empirin, men inte ensamt eftersom analysen är beroende av att jag som forskare använder teoretiska begrepp för att beskriva empirin och förmedla resultaten till andra. En del av analysen är också att föra en dialog med tidigare forskningsresultat och se sina resultat i jämförelse med dem (Rennstam & Wästerfors 2011).

I en analysprocess som, genom sin metod, syftar till en ensidig och äkta återgivning av verkligheten måste forskaren hålla fast vid skiljelinjen mellan verklighet och representation och lita på att intervjupersonen återger en representation av verkligheten. Det blir "insiderns" representation eller version av verkligheten som blir intressant (Ryen 2004 s. 106). Analysprocessen ska enligt Ryen inte ses som linjär, utan som ett cirkulärt skeende. Forskaren måste reducera datamängden och hela analysprocessen beskriver Ryen som en förvirrad, tidskrävande och kreativ process som rymmer tvivel och som bringar ordning (Ryen 2004 ss. 106, 107).

Trots den verklighetsnära metoden så karaktäriseras den här undersökningen av reflekterande forskning eftersom den vill beakta hur språkliga och teoretiska element är sammanvävda med kunskapsutvecklingsprocessen där jag som forskare tolkar och strukturerar ett empiriskt material (Alvesson & Sköldberg 2008 s. 19). Min ambition med undersökningen är inte att försöka skildra en sanning genom att spegla hela verkligheten, utan att försöka ge en förståelse för de ämnen som behandlas. Undersökningen kommer att presentera ett tolkningsresultat, alltså ett forskningsresultat som fokuserar tolkningen av det empiriska materialet utifrån teoretiska antaganden, språk och förförståelse. Reflektionen kan fokusera mig som

forskande person, forskarsamhället, övriga samhället, intellektuella traditioner eller språkets och berättandets centrala betydelse i forskningssammanhang; reflektionen som forskaren gör blir en “tolkning av en tolkning” och den tolkningen får betydelse genom att forskaren reflekterar över flera nivåer (Alvesson & Skoldberg 2008 s. 20).

Vidare så består den här undersökningen delvis av en redogörelse av den process som övergången till DDK från SAB har inneburit på Malmö stadsbibliotek. Redogörelsen grundar sig i både publika och interna dokument. Avsnittet försöker sammanfatta alla de olika steg som DDK-övergången hittills har inneburit, och visa på det komplexa i en liknande process. Avsnittet där processdokument redovisas ska också ses som en del av hela den berättelse som hela den här undersökningen ger om DDK-implementeringen på Malmö stadsbibliotek, och de syftar till att skapa bakgrund till analysens nästa del.

Resultat och analys

Processdokument

Den dynamiska övergången från SAB till DDK inleddes på Malmö stadsbibliotek år 2014 genom att arbetsgruppen för Deweyprojektet sammanställde det arbete som dittills gjorts och genom att projektets ledningsgrupp tog beslut om processdirektiv för projektet. Själva startskottet gick i oktober 2013 när Malmös stadsbibliotekarie beslutade att Malmös bibliotek skulle gå i bräschen för den svenska övergången till DDK och ta fram förslag om hur övergången skulle fortskrida, på samma sätt som Malmö stadsbibliotek tidigare varit i framkant inom den svenska bibliotekssektorn (jmf Carlsson 2013). SAB:s utveckling hade avstannat och flera folkbibliotek inväntade initiativ från något av de större folkbiblioteken. Grunderna för stadsbibliotekariens beslut var dock fler än så: En ökad internationalisering skulle, förutom att det är rationellt för bibliotekens katalogisatörer, speciellt gynna Malmö eftersom många invånare har utländsk bakgrund och därför redan har erfarenhet av DDK. Eftersom Malmö högskolas bibliotek använder sig av DDK (dock vid undersökningens genomförande blandat med SAB) skulle orienteringen bli lättare för de användare som nyttjar båda biblioteken. Malmö stadsbibliotek ville genom att tidigt börja sitt övergångsarbete få möjlighet att påverka standardiseringen av BTJ:s DDK-tjänster för folkbibliotekssektorn, ett arbete som BTJ då hade påbörjat i samarbete med Kungliga biblioteket. Malmö stadsbibliotek ville också inkluderas i de standarder för DDK som just då arbetades fram av BTJ:s bibliografiska råd och KB:s DDK-grupp och som främst syftade till att förenkla för bibliotekens leverantörer. Ett logiskt argument fanns också med på listan över övergångens orsaker. Det som är logiskt är det som anses grundat i ett klart och följdriktigt tänkande, och det ansågs vara fallet med DDK vars sifferlogik hade fallit väl ut bland både barn och vuxna på de bibliotek som, i Sverige, tidigt implementerade DDK, i alla fall i en jämförelse med SAB:s alfanumeriska logik. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Syftet med hela processen är att “på ett så smidigt sätt som möjligt” (Andersson, Berglund & Pearman 2014) implementera DDK som klassifikationssystem, tillika system för hylluppställningen, på Malmö stadsbibliotek. Därför tillsattes en strategisk grupp år 2013 som bestod av medarbetare från Malmö stadsbiblioteks Enhet Medier. Gruppen bedömde olika alternativ för genomförandet av en implementering och kom fram till att det mest resurseffektiva för Malmö stadsbibliotek vore att göra en etappvis övergång till DDK med början i bibliotekets fackavdelningar. Det ansågs också vara det bästa alternativet för att säkra kvalitetsaspekter under övergången eftersom det kunde öppna för möjligheten att lära sig längs med vägen. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Processledaren för Deweyprojektet byttes under våren 2015 ut till den processledare som var verksam vid den här undersökningens genomförande; den första

processledaren hade lämnat Malmö stadsbibliotek för en annan anställning under våren 2014. Målgruppen för övergången har självklart varit Malmö stadsbiblioteks användare och personal, men uppenbart är att också personalen och användarna på områdesbiblioteken blivit en målgrupp för förändringen. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Dokumentet med DDK-implementeringens direktiv presenterar förutom bakgrund, syfte och målgrupp även de förväntade resultat som arbetsgruppen ville att hela implementeringen skulle ge. Gällande hylluppställningen så skulle all nyinköpt facklitteratur från och med den första januari 2015 få en hylluppställning som var baserad på DDK och placeras parallellt med den gamla SAB-uppställningen, och arbetet med att successivt fasa ut de SAB-klassade delarna av samlingarna skulle ha påbörjats. Utfasningen av SAB består av både gallring och ommärkning av bibliotekets bestånd. Ett mål är att också det magasinerade materialet småningom ska ha hylluppställning enligt DDK. Bibliotekets skönlitteratur skulle enligt processplanens riktlinjer ställas upp alfabetiskt inom varje genre, och att de enskilda böckerna (eller andra medietyper) skulle märkas med klartextetikett och inte med klassifikationskoder på sina ryggar. Förändringarna för materialet på enheten Barn och unga planerades synkroniseras med att hela barnavdelningen skulle byggas om och förnyas i och med projektet "Lilla slottet". Övriga medietyper, som med SAB-systemet går att urskilja (till exempel musikskivor, talböcker och tv-spel), skulle enligt processplanen tills vidare vara uppställda efter den dåvarande modellen för att småningom kunna få nya koder och ny uppställning efter metoder som skulle utarbetas på sikt inom projektet. Allt det DDK-klassificerade materialets nya placeringar skulle inom projektets ramar förses med kartor (både fysiska och digitala) och skyltning på till exempel hyllgavlarna. De nya bibliografiska katalogposterna har under projektets gång genomgående klassificerats med DDK, och en del av projektets förberedande arbete var att anpassa katalogen för att äldre bestånd skulle kunna överföras till DDK. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Den personal som inom projektet planerades få relevant utbildning inom DDK var de delar av personalen som arbetar publikt och de delar som arbetar med katalogisering. Områdesbibliotekens personal inkluderades också i planerna. Utbildningen i fråga bestod av en tredagars kurs (belägen i Stockholm) som anordnades av KB och en heldagsutbildning som i introduktionssyfte anordnades på plats på Malmö stadsbibliotek. Under hela processen ska arbetsgruppen för DDK-övergången erbjuda sina kollegor så kallade "kompetenskortisar", vilka kan beskrivas som miniföreläsningar som syftar till att upplysa kollegorna om nytt och gammalt rörande DDK och den egna processen. Därtill kommer ett löpande kompetensstöd som under projektet ligger på arbetsgruppens bord. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Kommunikationsarbetet i DDK-övergången är enligt processdirektivet en viktig del av projektet. DDK-övergångens strategiska grupp ska enligt direktivet samarbeta med stadsbibliotekets kommunikatörer för att planera kommunikationen mot både personal och besökare. Strategiska gruppen fick ansvar för, och tog också fram, en kommunikationsplan. Kommunikationsplanen skulle enligt processdirektivet syfta till att "säkerställa att personalen har möjlighet att följa processen och få den information de behöver för att kunna göra ett bra arbete gentemot besökarna" (Andersson, Berglund & Pearman 2014). Processdirektivet vill också se att kommunikationsplanen tydliggör

själva processen för stadsbibliotekets besökare. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Genom min materialinsamling har jag fått ta del av ett dokument som presenterar kommunikationsplanen. Planen har flera rubriker över varje kolumn, varav en anger vilken specifik medarbetare som har ansvar för just den punkten, ibland följt av den personens roll i projektet. Både processledaren Effie och Berit, alltså intervjuperson 2, finns omnämnda, liksom deras dåvarande chef som var så kallad projektägare. Planens första kolumn anger vem som är mottagare för den specifika kommunikationsinsatsen, följt av kolumnen för "kommunikation" som säger vilken information som behöver kommuniceras. Sedan följer kolumnerna Syfte/Effekt, Kanal och När. "Ansvarig" är den sista kolumnen. Ett exempel på en av planens rader handlar om "löpande statusrapportering" och har DDK-projektets styrgrupp som mottagare. Syftet är att styrgruppen ska få veta vad som händer och få information som kan utgöra beslutsunderlag, kanalen är "Mail/Samtal/Möten", när det ska ske är "löpande under hela arbetet" och som ansvarig står processledaren. (Malmö stadsbibliotek 2015)

2016 är processplanen för Deweyprojektets tredje år och enheten Barn och unga/Balagan ska överföras till DDK, med DDK eller klartext som system för hylluppställningarna. Tidigare har projektet bland annat innehållit internutbildning av personalen, förberedande arbete i form av hyllistor och fastställandet av utrustningskrav, kommunikation med områdesbibliotek och samarbete med leverantörer. Under 2015 började all facklitteratur klassificeras enligt DDK, omklassades och ommärktes och det DDK-klassade materialet fick separata hyllplatser. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Sammanfattning processdokument

Malmö stadsbibliotek har använt sig av ett implementeringsdokument som innehåller processbeskrivning och processplan och som bland annat grundar sig i de dokument och händelser som rör Bibliotekssveriges övergång till DDK som presenteras i den här undersökningens bakgrundsavsnitt. Grunderna för Malmö stadsbiblioteks övergång är både internationella, nationella och lokala. Argumenten handlar om logik och det praktiska genomförandet av bibliotekets uppdrag och arbete. Enhet Medier är den enhet på Malmö stadsbibliotek som har undersökt alternativ för genomförandet av en implementering. Bedömningen som gjordes var att en etappvis övergång var det mest resurseffektiva och det bästa alternativet ur kvalitetssäkringssynpunkt. Malmö stadsbibliotek ville "successivt växa in i det nya systemet", och medarbetare från enheten Världen i dag engagerades också. (Andersson, Berglund & Pearman 2014)

Analys av intervjuerna

I följande avsnitt kommer jag att redogöra för de analyspunkter som jag har identifierat vid sammanställningen av de delar av mitt material som består av fem transkriberade intervjuer av bibliotekarier som i sitt arbete har berörts av den implementering av DDK

som just nu pågår på Malmö stadsbibliotek. Dessutom refererar analysen anteckningar som skett vid en så kallad "go-along" med informanten från intervju 2. Bibliotekarierna är alla anställda på Malmö stadsbibliotek och har arbetat som bibliotekarier under olika tidsrymder. Deras utbildningsbakgrunder är relativt likartade med undantag för en av dem som har en utländsk femårig bibliotekarieexamen. De fem informanterna kommer alla att anonymiseras och i stället kallas för följande namn: Ada, Berit, Celia, Detlof och Edit.

Resultat

I de berättelser som framkommer i mitt intervjumaterial har jag nedan identifierat ett antal element som har en påtaglig frekvens. De olika elementen diskuteras i egna stycken för att de resultat som min analys har givit ska åskådliggöras. De identifierade elementen illustreras med citat ur de transkriberade intervjuerna. De analyspunkter som jag har identifierat har fått följande rubriker: Samarbete, Egna strategier, Problemlösning, Logik, Undran och Verktyg.

Samarbete

Ett signifikant element i intervjumaterialet är det *samarbete* som alla intervjuade bibliotekarier berättar om, och som visar att deras arbete med övergången från SAB till DDK förutsätter att de initierar kommunikation med sina kollegor och utför arbetsuppgifter i nära samarbete med dem.

Ada berättar hur hon och kollegorna upptäcker frågetecken om den nya klassifikation som böckerna får i och med övergången, och att de då måste jämföra bokens klassifikation mot den hyllista som Malmö stadsbibliotek själva har tagit fram och med Libris, och att de måste skicka boken till bedömning hos andra kollegor för att den ska få den klassificering som bättre motsvarar bibliotekariernas och användarnas förväntningar på metadata för just det verket.

... det är hela tiden ett pågående samtal med andra som märker om, och då använder man sig ju av de redskap, och den information, som vi har fått. Redskapen för att på något sätt klura ut vad ... för det kan vara så konstigt ibland. Böcker hamnar på konstiga ställen. Det är ett annat tänk än SAB. (intervju 1)

Även Celia berättar att hon inte har varit den som har bestämt de nya koderna, men att hon i sitt arbete har granskat alla böcker på en specifik avdelning i biblioteket för att se så att deras nya klassning är relevant och verkar stämma. Annars har också hon fått förlita sig på samarbetet med sina kollegor på andra avdelningar, och på sin egen förmåga att bedöma huruvida klassningen har relevans för verket i fråga eller inte:

Jag har bara behövt gå in och dubbelkolla varje bok så att det stämmer [...] för det har varit lite såna, såna fel i katalogen, och då har man ju lagt det åt sidan så länge. (intervju 2)

Varken Celia eller Ada har alltså själva givit böckerna en klassning, utan har i symbios med sina kollegors arbete bara kontrollerat så att den nya Deweyklassningen verkar rimlig.

Detlof är en bibliotekarie som till viss del arbetar med katalogisering av medier, men han uttrycker att hans samverkan med kollegorna i och med övergången till DKK på vissa sätt har varit enkelriktad, och att delar av problemlösningen är något som han själv har fått ta tag i:

Jag har inte varit med i de planeringsgrupperna utan jag har bara varit arbetshäst där. Tilldelad. Jag har ju varit aktiv såtillvida att när man lägger om så får man ju, då stöter man ju på problem förstås, som man får åtgärda själv. Men inte i planeringen, nej. (intervju 4)

Detlof berättar dock senare i intervju att han är nöjd med samarbetet och övergångsarbetet som helhet. Följande citat visar också ett beroende av, och förtroende för, de kollegor, som sköter planering och struktur i en stor organisation:

Jag tillhörde den avdelning som började lägga över böcker först. Jag har liksom varit med på tåget från början. Så man har liksom känt sig delaktig. Nä, det är inte mycket att säga där. Frågan är hur man kunde göra annorlunda? Jag tycker Deweygruppen har gjort ett väldigt bra arbete hur man lagt upp det, att man tar liksom avdelning för avdelning och så vidare. Jag har ingen aning om hur folk har gjort på andra bibliotek... (intervju 4)

Edit ger å sin sida perspektivet om hur hon och de andra bibliotekarierna i DDK-övergångens styrgrupp får bistå de avdelningar som behöver hjälp med övergångsprocessen, förutom deras ansvar att i stort informera om övergångens problem och skeden:

Men det är ju också allihop, alltså vi tar ju frågor allihop. Sånt som dyker upp löpande på avdelningarna. (intervju 5)

Vad gäller sin egen och andras delaktighet i övergångsprocessen så ger Edit följande reflektion:

Så jag har ju absolut känt mig delaktig i det. Men egentligen liksom där jag har jobbat då. För man jobbar ju på lite specifika avdelningar här. Så jag har liksom inte haft så mycket kontakt med materialet, för jag har jobbat på en avdelning som heter Lärcentrum där man mest jobbar med datorer och inläring, vuxnas lärande. Inte så mycket material liksom. Så jag har inte varit så berörd av den, av den här processen i övrigt. Alltså under den tiden. Jag har såklart känt mig delaktig i den processen jag har jobbat med. Lite frivilligt har jag märkt om böcker. Men jag kan inte kanske säga att det har funnits så stor delaktighet utöver det. Alltså, om jag inte hade gjort det så hade jag nog inte känt mig så delaktig i processen. Det är svårt att involvera också väldigt många i ett så här stort projekt, man får nog nästan ta grupp för grupp, nu jobbar vi med er, sen jobbar vi med er, alltså. Så jag tror att den här delaktigheten är nåt som växer fram också beroende på hur... hur strategiska gruppen jobbar. Så det har varit lite olika fokus. Så jag kan tänka mig att vissa avdelningar här kanske inte har känt sig så delaktiga i processen men kommer att bli delaktiga efter hand. (intervju 5)

Egna strategier

Förutom samarbetet mellan olika bibliotekarier så lyfter flera av de intervjuade personerna fram sin egen delaktighet i övergångsprocessen mellan SAB och DDK. Berättelserna de ger fokuserar inte bara på hur de blivit tilldelade arbetsuppgifter, eller hur de samarbetat med sina kollegor, utan hur de på egen hand utarbetat strategier och tagit initiativ för det fortsatta arbetet. Dels medvetna strategier, och dels arbetsmoment som verkat lärorika först vid en tillbakablick. Ada berättar till exempel hur hon fått mycket kunskap om DDK genom att hon utför ordinarie arbetsuppgifter som inte är specifika för, men som påverkas av, övergångsprocessen:

Man lär sig extremt mycket, det mesta, när man står i informationsdisken ... för nu när vi söker böcker i ett ämne så måste vi gå till två olika hyllor i stället för en hylla. (intervju 1)

Celia har som strategi att inte aktivt ägna sig åt något särskilt kunskapsinhämtande inför övergången till DDK; det uttrycker hon att hon "absolut inte" har gjort, men hon berättar samtidigt att:

Nä, men jag tänkte när jag började jobba på folkbiblioteket här att det [SAB] kommer så småningom, och jag har tänkt likadant med Dewey. Även om jag har suttit med alla siffrorna här så vet jag inte alls vad alla siffrorna innebär. Och det behövs inte, för det har man märkt att så fort man har gjort något nytt här då är det enkelt att gå till katalogen och det kommer så småningom. (intervju 3)

Också Detlof uttrycker att hans kunskapsinhämtande är integrerat i det kontinuerliga arbetet och att han inte har lagt någon särskild tid på det:

Det har ju skett kontinuerligt när man kollar upp koderna så att säga, från dag till dag i det praktiska arbetet. Man ser var böckerna hamnar och [...] när det är två olika klassifikationssystem så är det två olika sätt att tänka. Så vissa böcker hamnar på ett oväntat ställe kan man tycka. Så det är så man stöter på det praktiskt [...] kunskapsinhämtningen. (intervju 4)

Edit, å sin sida, reflekterar på följande vis om övergångens eventuella påverkan på arbetet och sina egna strategier för kunskapsinhämtande:

Men på sikt, alltså själva löpande arbetet, det är egentligen detsamma. Det är bara att det är ett nytt system. Man kanske behöver kolla lite mer på vad det är man gör, men man behöver tänka lite mer också över sitt arbete, och över materialet. Och lära sig ett nytt system, det är också en stor grej. Det tar ju lång tid. Det gör man ju inte på några månader, utan det tar ju jättelång tid att få, att bli självständig i ett nytt klassifikationssystem på samma sätt som man är på SAB. Så det är en pågående läroprocess, tänker jag. (intervju 5)

Problemlösning

Under intervjuerna med de fem bibliotekarierna så ombads de göra jämförelser mellan de klassifikationssystem som övergångsarbetet på Malmö stadsbibliotek omfattar. Det

ledde i sin tur till reflektioner och konkreta berättelser om hur olikheter mellan systemen hittills tagit sig uttryck i det dagliga arbetet under det att övergångsprocessen pågår. Ett element som är framträdande i bibliotekariernas berättelser är *problemlösning* på lokal nivå eller i den enskildes arbete. Både Ada, Celia och Detlof berättar här ovan om att de löser problemet med att behöva ta till sig stora mängder kunskap, och framför allt den nya kunskap som följer med övergången till DDK, genom att så att säga ta det som det kommer. Hela projektet förutsätter att bibliotekarierna är anpassningsbara och har en förmåga att lära nytt; det finns en förväntan om att problemlösning ska uppstå.

Detlof berättar att hans arbete påverkats på så sätt att han måste jämföra SAB och DDK genom att beskriva de båda systemen för de användare han möter. Han berättar illustrativt och konkret om vilka situationer som kan uppstå och om hur de vanor som praktiken innebär satts på spel genom övergången:

Och alla som kommer och frågar var en bok är placerad så måste man börja med att, ganska ofta, förklara skillnaden mellan en sifferkod och en bokstavskod, var de står nästan så att säga. Och så är det ju ... den största utmaningen är väl att man är, att man själv är så inkörd på SAB-systemet. Man vet exakt vilka böcker man hittar under vilka koder. Det har ju förändrats nu så till exempel ... vad ska jag ta ...ja, till exempel, det som hette B1 i gamla koden, 'Omstridda fenomen och företeelser', hamnar under hylla Filosofi. Alltså en hylla som var en egen hylla innan, man visste exakt vart man skulle gå ... så det är en hel del och gäller kanske framför allt för samhällsböckerna så det är ganska många. Bland annat miljö har ju, som har hamnat på Uh innan har kanske fått en fem, sex olika koder nu var de hamnar. Så man får tänka lite annorlunda när man ska leta upp böcker i ett ämne. Så har det blivit lättare i vissa ämnen också för det är mer finfördelat. Psykologin har fått en hylla för arbetspsykologi till exempel, vilket är mycket praktiskt. (intervju 4)

Edit (intervju 5) är en bibliotekarie som tillsammans med Effie och Berit sitter i DDK-övergångens strategiska grupp. Gruppens syfte är att finna lösningar på problem som uppstår, och problemlösningen verkar vara mer aktiv och medveten än hos Ada, Celia och Detlof. I och med övergången från SAB till DDK så utmanas Edit av problemet med att konvertera befintliga medier, så att hela samlingen kan placeras efter DDK i biblioteksrummet och småningom i magasinet. Det arbetet är omfattande och Edit ger en konkret berättelse om att hon bland annat gör på följande vis:

Först separerar man allt, alltså allt som står på religionshyllan som inte har kod har jag liksom i en liten box, och sen plockar jag ut dem som har samma klassifikationskod som kanske är Cmaa, kanske, och som kanske har hyllplats Cm, och försöker klustra ihop dem. Och sen använder jag den här konverteringstabellen som KB har, webbaserad, och kollar liksom 'Cmaa, vad ska de ha för klassifikation i Dewey?'. Och i bästa fall så är det *en* kod, och då kan jag bara konvertera hela den gruppen av material. (intervju 5)

Också Berit är mycket insatt i planeringen av övergången till DDK och hon berättar att ett av argumenten för att införa DDK på Malmö stadsbibliotek också direkt ger lösningen på att klassificera material med hjälp av det nya systemet, det vill säga att argumentet om att ett införande av DDK är rationellt får en direkt spegling i den praktik i vilken bibliotekarierna är verksamma:

Jag tycker just nu, att det är mer rationalisering. Därför att då man har ett internationellt system, som gäller i 135 länder eller mer, kanske 140 länder, då kan vi hämta katalogposter med redan rätt klassifikationskod, och jag tycker det här är stort som vi, vi har gjort ju, att nu behöver vi inte klassificera själva så mycket som vi hade gjort innan. Innan var det ju SAB och som jag minns var det rätt så mycket som man måste klassificera själv. (intervju 2)

Logik

Logik är ett begrepp och en aspekt som framträder i de fem bibliotekariernas berättelser om deras arbete under övergången till DDK från SAB. Intervjuutdragen från Detlof och Edit här nedan visar att det finns en uppfattning om att DDK har en annorlunda logik än SAB:

Människor i allmänhet, min erfarenhet i alla fall, är att de inte är så bra på alfabetet som man kan tro. Man tror att alfabetet sitter i ryggmärgen på många svenskar men det gör det inte. Folk har väldigt svårt att, framför allt svårt i koder att veta att koden Qa kommer före koden Qb. Det är ganska många som har problem med det faktiskt. Som det nu är, 300 och 301 i stället, så är det lite mer glasklart. (intervju 4)

Också Edit använder begreppet logik in sin berättelse:

Mitt intryck är att Dewey är mer flexibelt än SAB, du kan uttrycka mer än med de här koderna, du kan få dem väldigt specifika också om du skulle vilja. Mer specifika än vad SAB kan erbjuda. Så det tycker jag är ganska bra. Jag tror också att det kan bli lite enklare, alltså i mötet med användaren, om man säger en sifferkombination, så länge den inte är för lång, än en bokstavskombination, som också kunde vara ganska långa innan. Så jag tror kanske att det blir mer logiskt för användarna. Och liksom lite lättare att strukturera upp samlingarna på ett annat sätt, och mer kronologiskt. (intervju 5)

Det finns också tendenser till att i samband med resonemangen om logik lyfta fram det arbiträra i klassifikationssystemets klasser. Celia uttrycker det så här:

Men sen är det inte logiskt kanske rent ämnesmässigt. Alltså det kan ju vara svårt att haka upp sig på ... man ... det är ... 700 innehåller så mycket, även om det inte är logiskt att just 700 är sport. Det är ju inte någon logik bakom siffrorna; det är svårt att koppla ihop siffrorna med ämnet på det sättet. Men när man får veta det, och när man får se det så behöver man ju inte bry sig om den logiken. Så jag vet inte om SAB hade någon sådan superlogik heller. (intervju 3)

Ada använder begreppet *logiskt* när hon berättar om arbetet med att ge den befintliga samlingen nya koder enligt DDK:

... om vi jobbar med filosofisamlingen som vi gör nu, då vet vi ju vilka koder, den ska hamna någonstans på 100 och om den inte gör det så blir det ändå så att vi kastar ett extra öga på boken. Det kan vara logiskt att den hamnar på naturvetenskap i stället, men om det inte är logiskt så kollar vi upp det. Alltså man lär sig ju, man vet ju eftersom man liksom vet vilka böcker man jobbar med och var man kan förvänta sig att de hamnar så lär man sig ganska snabbt hur de hamnar. Förhoppningsvis. (intervju 1)

Undran

Bibliotekarierna berättar, eftersom arbetet var pågående när intervjuerna gjordes, om det som man i övergångsarbetet ännu inte vet hur man ska lösa. Det finns en *undran* över hur vissa saker ska bli framöver, ofta grundat på en undran över hur krockarna mellan de två olika klassifikationssystemens användning och tillämpning ska lösas. Celia uttrycker exempelvis att:

Men det som jag känner kan bli problem nu [...], det är ju skönlitteraturen som vi inte har rätt ut ordentligt ännu. Och där är ju SAB-systemet så himla skönt för där är skönlitteraturen åldersindelad. Där har inte Dewey sin, det är inte logiskt, där har de bara roman, novell ... det kan ge en viss problematik. (intervju 3)

Gällande biblioteksanvändarnas reaktioner på DDK, och deras benägenhet att acceptera en förändring så uttrycker Detlof följande undran:

Men det är några, åtminstone två, tre om dagen som ifrågasätter och undrar vad vi håller på med, så man får förklara. Men jag tror att det blir lite lättare i alla fall. Det är lättare att säga att det står i nummerordning än i bokstavsordning. (intervju 4)

Ada berättar om ovissheten i hur övergången kommer att förändra biblioteksrummet rent fysiskt:

Så det finns ju en plan för vilka samlingar som ska flyttas och lite har redan flyttats. Men det går ju inte att märka om allting samtidigt för det är så extremt mycket böcker. Så man får vänta in lite och se; vi börjar märka om det här men hur förändrar det hur samlingarna ser ut på plan fyra? Det kommer upp väldigt mycket böcker till de samlingarna som är där, till de ämnena som är där, och då får man kanske tänka om. Men i princip är det klart. Planen för det togs fram i höstas, av en arbetsgrupp liksom. (intervju 1)

Edit är i sin berättelse transparent med hur processen med övergången går till och hur planeringsgruppens arbetsdynamik tycks bygga på att etappernas utformning är ovisst:

Vi ska ha planeringsdagar nu i nästa vecka, där vi liksom ska bena upp processen, alla spår. Hur och vad vi har gjort, vad som är kvar, hur jobbar vi med det, hur kommunicerar vi att vi ska jobba med det här? Så det är många sådana löpnade möten, avstämningar av olika slag. (intervju 5)

Edit berättar vidare om hur arbetet med övergången till DDK på Malmö stadsbibliotek har tillåtits att innehålla en stor undran, alltså frågetecken som man har valt att skjuta framför sig för att få arbetet att fortlöpa:

... Sen kanske det aldrig blir synligt för våra användare, för den precisa koden den kanske vi ändå inte kommer att visa upp, för vi kanske inte har tillräckligt med material för att ha olika knubbar. Så det finns ingen idé att separera dem. Och det tycker vi funkar bra, och vi känner att det är bättre att få den här processen framåt, i stället för att det ska bli exakt rätt, alltså att varje bok får exakt kod. Vad vi kan få problem med, är ju den dagen där vi ser att 210 är jäättestor. Vi måste gå in här och separera nånstans så att vi får lite mindre avdelningar. Då kan vi få problem, för det är inte säkert att de böckerna har en kod som gör att vi kan finfördela dem. För vi har en så grund kod. Så det är lite

problematiskt. Men det är ju också det äldre beståndet... som det gäller. Det är ju inte det nya. Så på sikt kommer ju det problemet fasas ut. Men vi kommer ändå att kunna bli ett Deweybibliotek tidigare. Så så funderar vi, eller så går våra tankar. Jag tror att man hade tänkt annorlunda om man var ett universitets- eller högskolebibliotek som kanske har mer ämnesspecifika samlingar. Vi har ju liksom så breda samlingar ... (intervju 5)

Verktyg

Verktyg är ett element som framträder i de intervjuade bibliotekariernas berättelser och som ligger nära de *saker* som Reckwitz (2002) menar är en av praktikens viktiga beståndsdelar. Berättelserna synliggör hur verktygen, alltså de fysiska och digitala saker, som bibliotekarierna hanterar i sitt arbete både ger möjligheter och begränsningar åt mentala och kroppsliga element i deras praktik (Reckwitz 2002). Begreppet *verktyg* ligger nära till hands eftersom den praktik som den här undersökningen diskuterar är knuten till en viss arbetsplats.

Celia berättar exempelvis att bibliotekskatalogen har blivit viktigare i hennes arbete:

Jag tror, bara för innan så var det verkligen så att man visste; om nån frågade efter nånting så visste man exakt hur den såg ut och dit man skulle. Nu vet man exakt hur den ser ut men man blir lite förvirrad, även om det är en överblickbar samling. Så kan man, så får man gå till katalogen ofta. (intervju 3)

Det är också så att bibliotekariernas berättelser visar att mycket av deras arbete går ut på att manövrera, behärska och i olika avseende använda sig av olika typer av digitala verktyg och manualer. Detlof berättar exempelvis att varje arbetsdag börjar med att han:

... kollar mejlen och ser vad som behöver göras, och rensar lite i mejlen och läser information från huset och läser information från min avdelning och från min chef. Det kommer ganska mycket mejl om olika saker som är på gång så det kan nog ta nästan en timme ibland att gå igenom. (intervju 4)

Det mellankollegiala arbete som övergången till ett nytt klassifikationssystem visat sig innebära, får antas öka användningen av digitala kommunikationsplattformar såsom mejl och chatt.

Det är också möjligt att i sammanhanget betrakta det enskilda bibliotekets hyllistor, och således också klassifikationens djup eller längden på själva koderna, som ett verktyg som i sammanhanget kan få betydelse för bibliotekariernas praktik. Detlof reflekterar på följande vis över hur övergången till DDK kan komma att påverka arbetet och mötet med användare ute i biblioteket:

Liksom den största skillnaden är väl ... ofta går det bra att hänvisa till en hylla, en övergripande hylla som 153 eller nånting. Det är ganska lätt att hitta, men om det är mer finfördelat så blir ju Dewey betydligt mer siffror. Det kan bli upp till tio siffror. Det är inget man kan ha i huvudet. SAB kunde man nog, vill jag påstå, alltid ha i huvudet, åtminstone jag som professionell. Qbab eller vad som helst. Man kunde ... jag hade det

i huvudet och jag kunde lätt berätta vilken hylla det var och jag kunde snabbt skriva ner, om det behövdes till en besökare och hänvisa till hyllan. I vissa fall om det var en lång kod så att säga. Men jag kunde den själv i huvudet och nu kan jag inte utan jag måste själv skriva ner den, till mig själv så att säga. När jag går till hyllan ibland. (intervju 4)

Detlofs reflektion över förmågan att minnas koderna och att lära sig systemet utantill innebär också en konkret punkt för jämförelse mellan SAB och DDK, vilket genomsyrar berättelserna som de fem bibliotekarierna givit.

I min go-along med Berit (intervjuperson 2) så berättade hon om, och visade mig, ett flertal verktyg som är viktiga i hennes arbete som katalogiserande bibliotekarie:

Veckovis går Berit igenom allt det som katalogiserats för att se om det finns några uppenbara fel. Det är mest ett stickprov, men hon använder sin erfarenhet för att detektera det som kan vara fel. Är det till exempel någon Deweykod som är för lång eller som verkar vara fel går hon in i WebDewey och söker upp på rätt klassning och rätt tillägg. Kanske stämmer det, kanske inte. På så sätt korrigerar/redigerar hon poster som andra har tillverkat och gjort. DDK-koden måste stämma med bibliotekets knubblista, vilken också är ett verktyg för informanten. (anteckningar från go-along)

Edit berättar om att vissa verktyg kommer att bli viktigare för de bibliotekarier som katalogiserar, och bibliotekarierna i allmänhet, i och med övergången till DDK från SAB:

Eh, mm, för det är ju mer uppdelat inom Dewey, så det är ju mer liksom, mycket mer tänkande. För innan har det varit så väldigt invariant och så givet på allt, hur man katalogiserar en bok till exempel. Nu får man verkligen tänka, och tänka på ämnesord till exempel som är viktiga, som är viktigare i Dewey. Det är de inom SAB också, men de blir ännu mer avgörande för Dewey eftersom att man inte kan uttrycka att det här är en ljudbok eller att det här är ... ah, alltså, det blir ju, det blir ju på ett annat sätt. Språk kan man ju inte heller uttrycka genom en Deweykod, men det kan man ju i SAB, om det är material på ett annat språk. Så man måste ju vara mer med ämnesord. (intervju 5)

Ada berättar just om hyllistans roll i övergångsarbetet, och i hennes eget dagliga arbete:

Men så har vi olika praktiska hjälpmedel. Vi har en hyllista med alla Deweykoder som vi kommer att ha som hyllplaceringar. För vi använder ju inte alla Deweykoder men det är de koder som vi kommer att använda för våra böcker. Den använder man ju jättemycket för att förstå vad det är man märker om liksom. Det går inte bara att märka om till en siffra och sen inte förstå varför böckerna hamnar ... (intervju 1)

Sammanfattning av analysen

I ovanstående analys har jag genom talande citat och reflektioner försökt lyfta fram de delar av de intervjuade bibliotekariernas berättelser som jag har uppfattat som utmärkande och därför värda att uppmärksamma i ett analyskapitel. Kapitel har genom utdragen ur det som mina intervjupersoner har berättat givit en bild av hur implementeringen av ett nytt klassifikationssystem, DDK, har gått till på Malmö stadsbibliotek. Främst syftar ovanstående kapitel till att visa vilken inverkan

implementeringen av DDK har haft på bibliotekariernas praktik. De element som jag har lyft fram som delar av bibliotekariernas praktik är ett försök till att dra slutsatser om en verklighet där de fenomen som uppmärksammats hela tiden blandas med varandra i komplexa skeenden. Det kan också uttryckas som att analyspunkterna står i relation till varandra, och att det citat som får illustrera en analyspunkt samtidigt kan vittna om en eller flera andra intressanta element.

Diskussion

Diskussion utifrån tidigare forskning

I mina resultat har jag inte identifierat någon dominans av ett ifrågasättande av klassifikationssystemets nytta, men Bauers (2010) resultat har på andra sätt visat sig vara riktiga och applicerbara på den här undersökningen: Bibliotekarierna, som är mitt i pågående övergång från SAB till DDK, diskuterar i intervjuerna både ämnesspecificering, återvinning och bibliotekssystem med metadata och hyllplaceringar. DDK:s amerikanska synsätt tas också upp i vissa av intervjuerna, även om den problematiken inte dominerar bibliotekariernas berättelser. (Bauer 2010)

Hos Wersäll (2012) finns det också tydliga paralleller och kontraster till den här undersökningens resultat. Bland annat så visar Wersäll att informanterna i den undersökningen delvis varit mycket målinriktade vad gäller kunskapsinhämtningen om det nya klassifikationssystemet, medan bibliotekarierna på Malmö stadsbibliotek visar en mer avslappnad och slumpmässig inställning till kunskapsinhämtning, även om de i och med övergången fått information och fortbildning via sina kollegor och externa utbildare. Wersälls undersökningar visar dock också att informanterna i Uppsala, precis som den här undersökningens informanter i Malmö, tillägnar sig en stor del inofficiell kompetens under arbetet med övergången till DDK. Wersäll visar också hur övergången har lett till ett konstruktivt samarbete mellan Uppsala universitetsbiblioteks enheter, i likhet med det samarbete som framträder som en signifikant del av DDK-övergången på Malmö stadsbibliotek. Vidare så finns det hos Wersälls informanter funderingar på hur det nya klassifikationssystemet ska tas emot och förstås bland biblioteksanvändarna, vilket också bland den här undersökningens informanter har lett till funderingar och resonemang. Wersälls informanter uttrycker också att en övergång till DDK från SAB är ett stort projekt som emellanåt leder till osäkerhet och undran inför kommande steg i processen. (Wersäll 2012)

Boukhchanas (2014) undersökning har flera likheter med den berättelse om DDK-övergångens process som den här undersökningen redovisar. Boukhchana lyfter bland annat fram fördelarna med ett gradvis införande av DDK bland bibliotekets samlingar, vilket också är vad som sker på Malmö stadsbibliotek. Boukhchana gör en djupare analys av den diskussion som ligger bakom övergången till DDK på Sigtunas kommunala bibliotek, och den här undersökningen syftar till att återberätta ett skeende, men det går ändå att finna likheter mellan undersökningarna: Även om argumentet att DDK är ett internationellt använt klassifikationssystem inte är lika applicerbart på folk- som på forskningsbibliotek, menar Boukhchana att även folkbibliotek såsom det i Sigtuna inte är opåverkade eftersom de verkar i "en bredare samhällelig globaliseringsprocess" (Boukhchana 2014). I Malmö var grunden till implementeringen bland annat att befolkningen har sitt ursprung i så pass många nationaliteter och platser att argumentet om internationalisering faktiskt blir gällande

(Andersson, Berglund & Pearman 2014). En annan likhet mellan Malmö och Sigtuna, som framkommer i en jämförelse mellan den här och Boukhchanas undersökning, är den gradvisa implementeringen av DDK där DDK och SAB används parallellt under en övergångsperiod; i Malmö fanns ett resursbesparande argument bakom beslutet om gradvis implementering (Boukhchana 2014, Andersson, Berglund och Pearman 2014).

Renmans undersökning från 2015 visar ett resultat som i stora delar överensstämmer med det som framkommer i den här undersökningen; det är främst de biblioteksanställda som påverkas av klassifikationssystemets utformning och bruk, medan låntagare och andra användare antas vara mindre intresserade och påverkade av en sådan förändring. Skillnaden mot den här undersökningen är att Renman ser både personal, låntagare och hela samhället som olika typer av användare av klassifikationssystemet, medan den här undersökningen tar fasta på den praktik som går att knyta till bibliotekariernas arbete. Renmans undersökning behandlar även en maktaspekt som den här undersökningen inte innehåller, men den visar att bibliotekspersonal har en god förmåga att reflektera över arbetets verktyg och moment, vilket också framträder i den här undersökningen. (Renman 2015)

Den övriga tidigare forskning som den här undersökningen presenterar handlar främst om stora förändringar för de svenska folkbiblioteken, vilka kan sägas stå i paritet med den stora förändring som implementeringen av DDK medför på Malmö stadsbibliotek. Den berättelse om DDK-implementeringen som den här undersökningen försöker ge genom att redogöra för innehållet i olika processdokument, visar att det finns många beslut och argument som ligger bakom det som leder till verklig förändring inom bibliotekssektorn. Förändringen kan vara välkommen hos vissa grupper men mötas av skepsis hos andra, såsom exempelvis Hedemark (2009) diskuterar. Förändringen kan också vara resultatet av en vidare samhällstendens såsom migration eller globalisering. Implementeringen av DDK och utfasandet av SAB är en biblioteksspecifik förändring som inte direkt går att koppla till politiska beslut utanför bibliotekssektorn, även om kulturpolitiken ju spelar roll för exempelvis möjligheten till finansiering. Att förändringar av arbetssättet på bibliotek leder till både osäkerhet och entusiasm har bland annat Chawner (2008) visat, och det framgår i den här undersökningen hur bibliotekarier på Malmö stadsbibliotek både finner lösningar på problem och ställer sig undrande inför framtida utmaningar. Flera undersökningar har också fokuserat på ny teknik, och hur den påverkar arbete och attityder på bibliotek, medan den här undersökningen fokuserar den förändring som ett byte av klassifikationssystemet resulterar i. Att Biblioteksverige tidigare har tagit sig igenom stora förändringar (Svensk biblioteks förening 2008) är därför ett påstående som kan finna många belägg.

Diskussion utifrån valda teorier

I den här undersökningens resultat så framkommer det bland annat att klassifikationssystemet är något som kan leda till ett väldigt rutinmässigt tänkande hos de yrkesaktiva bibliotekarierna. Exempelvis så för jag ovan fram ett antal delar av de intervjuade bibliotekariernas berättelser som handlar om att de har en stor vana, ett rutinmässigt sätt att använda, SAB-systemet som inte längre blir användbar när ett nytt klassifikationssystem börjar användas (se exempelvis rubriken *Problemlösning*). Vad

bibliotekarierna däri berättar tolkar jag som att det vid övergången uppstår krockar mellan de olika klassifikationssystemens kunskapsteorier, som genom praktikens rutiner blivit en del av bärarnas, alltså bibliotekariernas, mentala processer. Förutom att klassifikationssystemen ser olika ut, och uppfattas innehålla olika logik, så synliggör bibliotekariernas berättelser de sanningsanspråk som varje klassifikation uppstår (Sperberg-McQueen 2004, Reckwitz 2002).

Vid diskussionen om hur praktikteorin går att applicera på mina resultat så aktualiseras begreppet *element* återigen. Vid min analys av intervjuerna med de fem bibliotekarierna så har vissa av de element som Reckwitz (2002) tillskriver den sociala praktiken varit särskilt framträdande och dem kommer jag att diskutera nedan. I avsnittet om teoretisk bakgrund presenterar jag hur Reckwitz (2002) ser den sociala praktiken som något annat än motsatsen till teori: Den är summan av ett antal element som i sig är möjliga att observera och teoretisera. Observationen av elementen ska dock ske med medvetande om att elementen är sammanlänkade med varandra, och att de utgör praktiken tillsammans. Följande diskussion kommer dock att separera vissa av praktikens element i ett försök att visa de slutsatser som mitt materialinsamlade tillslut har givit mig. Under sammanställandet och reflekterandet av den här undersökningens resultat har jag gjort analysen att flera av de element som Reckwitz för fram, med faktisk tydlighet ingår i den praktik som jag har valt att identifiera: arbetet som bibliotekarie på ett folkbibliotek.

Reckwitz menar att *saker*, alltså olika typer av objekt, är oundgängliga för praktiken eftersom sakerna möjliggör kroppsliga och mentala aktiviteter, kunskap och förståelse. På så sätt bidrar saker till att forma praktiken. Relationen mellan objekten och agenterna bidrar till att reproducera det sociala även om bara en person är inblandad i den situation där objekten hanteras; utgångspunkten för analysen är att det inte behöver finnas en koppling mellan de observerbara delarna av social ordning och intersubjektivitet, alltså att det sociala bara skulle finnas i interaktionen mellan människor (Reckwitz 2002). Det ger relevans åt saker/objekt som belyst element och de berättelser som bibliotekarierna ger om de saker de hanterar i sitt arbete. Mitt material visar att de saker som framträder är av olika typer. En stor del är fysiskt biblioteksmaterial, i huvudsak böcker, som bibliotekarierna måste hantera på olika sätt som en del av sina arbetsuppgifter. En ännu större del är de fysiska och digitala verktyg som bibliotekarierna tar i bruk för att genomföra sina arbetsuppgifter, när de till exempel är upptagna med det sätt på vilket klassifikationen tar sig uttryck i rummet.

Kropp är en utmanande rubrik för diskussion eftersom allting, även mentala processer, kan ses som något som man gör med sin kropp (Reckwitz 2002). Det lättaste är att fokusera på de delar av informanternas berättelser som särskilt berättar om deras rörelser i det fysiska rummet. De har kanske gått till en annan avdelning eller rest till en annan plats för fortbildning. Reckwitz menar dock att kroppen har en stor relevans för en praktik eftersom kroppen måste förhålla sig till praktiken och lära sig den och *vara* den genom sitt rutinmässiga beteende; kroppen är, till skillnad från i många andra teorier om det sociala, själva platsen för det sociala och bär praktiken utan att enbart vara ett "instrument" eller avspeglings av något annat, till exempel vad de mentala processerna beslutar sig för att kroppen ska göra. Kroppen tränas till att delta i praktiken på ett särskilt sätt, och praktikens bärare är kroppar vars beteenden tolkas som sammankopplade i det komplex som praktiken utgör (Reckwitz 2002). Kroppen är

alltså ständig följeslagare åt praktikens bärare och utför det som inkluderar saker, mentala processer och andra delar av praktikens helhet. Till exempel så berättar Berit:

Och det första vi gjorde där var att vi i första hand tog våra hyllistor, utifrån vilka man ställer upp böcker, och det är i första hand att man kanske kan översätta [dem] från SAB till Dewey och se lite vilka konsekvenser man får. (intervju 2)

Citatet innehåller utsagor om kroppen i flera dimensioner: det börjar med att bibliotekarierna måste utföra ett visst moment som inkluderar ett särskilt verktyg som är till hjälp vid en påtagligt kroppslig aktivitet: bibliotekarier ställer böcker på hyllan. Sedan berör Berit en del av DDK-implementeringen där det okända utfallet berör kroppens förmåga att agera och lära nytt.

På samma gång som praktikerna är rutinmässiga kroppsliga aktiviteter, så består de också av *mentala aktiviteter*. De mentala aktiviteterna består av särskilda sätt att förstå världen, att begära saker och att inneha ett (praktiskt) kunnande om saker. Att arbeta som bibliotekarie är alltså en kroppslig aktivitet med kroppsliga rutiner, men som med nödvändighet också inkluderar kunnande, tolkningen av saker, särskilda mål och känslotillstånd som bäraren av praktiken använder och som ingår i de rutiner som bärarens sociala liv består av (Reckwitz 2002). Närvaron av målsättningar och förmågan att tolka blir till exempel framträdande i den analyspunkt som jag kallar för *Undran* där jag har identifierat bibliotekariernas funderingar över kommande *problemlösning*, vilket också det är en kategori i analysavsnittet. I analysavsnittet finns även analyspunkten *egna strategier*, där det framkommer hur bibliotekarierna reflekterat över sin kunskap som något som inhämtas och händer under arbetets gång, utan att de är särskilt inriktade på att lära sig. De har lärt sig saker om det nya klassifikationssystemet utan att de själva har märkt det, genom repetition och mentala processer (Wenger 1998 s. 8).

Diskussion utifrån forskningsfrågorna

De processdokument som redovisas i den här undersökningen har jag uppmärksammat för att ge svar på min forskningsfråga som lyder "Hur går arbetet med implementeringen av DDK till på Malmö stadsbibliotek?". Dokumenten ger en bild av de beslut som ligger bakom införandet av DDK, medan resultaten av min analys ger rika exempel på vad det är som bibliotekarierna faktiskt gör under det att implementeringen av DDK pågår. De förändringar som Malmö stadsbibliotek genomför är resultatet av nationella bibliotekspolitiska beslut; förändringarna i de intervjuade bibliotekariernas praktik, med alla de element som jag har identifierat, är resultatet av den lokala bibliotekspolitiken. Därför kan min andra forskningsfråga "Vilken inverkan har implementeringen av DDK på bibliotekariernas praktik?" ses som en fråga om den yttre påverkan som har tvingat bibliotekarierna att förändra sitt arbete, men också som en fråga som får sitt svar i redogörelsen av de specifika, personliga berättelser som mina genomförda intervjuer, och den här undersökningens resultatavsnitt, försökt att fånga.

Min tredje forskningsfråga handlar om hur klassifikationen genom klassifikationssystemet eventuellt kan framträda i de intervjuade bibliotekariernas berättelser och den lyder: "På vilket sätt framträder klassifikationssystemet i bibliotekariernas berättelser om sitt arbete?". Frågan är formulerad utifrån en undran om det ur bibliotekariernas berättelser går att lyfta det klassifikationsteorin formulerar om de problem som följer med användandet av ett klassifikationssystem. Den här undersökningen kan till exempel ge belägg för att det faktiskt ligger en stor politisk och epistemologisk insats bakom att upprätthålla ett klassifikationssystem för samlingar och biblioteksrum (Bowker och Star 2000), vilket både berättelsen om DDK-implementeringens process och de fem intervjuade bibliotekariernas individuella berättelser vittnar om.

Litteraturförteckning

Aagaard, H (2014). *Om Deweyprojektet - Bakgrund*. <http://www.kb.se/om/projekt/avslutade-projekt/dewey/Om-Deweyprojektet/Bakgrund/> [2016-03-25]

Ahrne, G och Eriksson-Zetterquist, U (2011). Intervjuer. I Ahrne, G & Svensson, P. *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber

Alvesson, M och Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion - vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Andersson, M; Berglund, Å; Pearman J. (2014). *Processdirektiv Dewey - med tillägg stadsområden* [internt dokument]. Malmö: Malmö stadsbibliotek

Bauer, C (2010). *Den svenska bibliotekssektorns synsätt på en övergång till SAB-systemet och DDC: En diskursanalys*. Magisteruppsats, Institutionen biblioteks- och informationsvetenskap, Bibliotekshögskolan. Borås: Högskolan i Borås.

Benito, M. (1995). *Bibliografisk Kontroll - En Introduktion Till Katalogisering, Klassifikation Och Indexering*. Borås: Taranco

Berntsson, G. (1997). *Klassifikation enligt SAB-systemet - ett läromedel*. Borås: Taranco.

Boréus, K (2011). Texter i vardag och samhälle. I Ahrne, G & Svensson, P. *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Boukhchana, N (2014). *Siffror istället för bokstäver: Övergången från SAB till DDK i Sigtuna kommuns folkbibliotek*. Masteruppsats, Institutionen för ABM. Uppsala: Uppsala universitet.

Bowker, G, och Star, S. (2000). 'Invisible Mediators of Action: Classification and the Ubiquity of Standards. *Mind, Culture & Activity*, 7(1/2), ss. 147-163

Carlsson, H (2013). *Den nya stadens bibliotek: om teknik, förnuft och känsla i gestaltningen av kunskaps- och upplevelsestadens folkbibliotek*. Diss. Lunds universitet. Lund: Lunds universitet.

Chawner, B. (2008). Spectators, not players: information managers' use of Web 2.0 in New Zealand. *Electronic Library*, 26(5), ss. 630-649

Evetts, J. (2003). The Sociological Analysis of Professionalism. *International Sociology*, 18(2), ss. 395-415

Hedemark, Å. (2009). *Det föreställda folkbiblioteket: en diskursanalytisk studie av biblioteksdebatter i svenska medier 1970-2006*. Diss. Uppsala universitet. Uppsala: Uppsala universitet.

- Jochumsen, H och Hvenegaard Rasmussen, C. (2006). *Folkebiblioteket under forandring - modernitet, felt og diskurs*. Köpenhamn: Danmarks Biblioteksforening og Danmarks Biblioteksskole.
- Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology: The go-along as ethnographic research tool, *Ethnography*, 3, ss. 455-485
- Lalander, P (2011). Observationer och etnografi. I Ahrne, G & Svensson, P. *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Malmö stadsbibliotek (2015), *Kommunikationsplan Dewey Februari 2015* [internt material]. Malmö: Malmö stadsbibliotek
- Radford, GP. (1992), Positivism, Foucault, and the fantasia of the library: Conceptions of knowledge and the modern library experience. *Library Quarterly*, 62(4), ss. 408-424
- Reckwitz, A. (2002). Toward a Theory of Social Practices: A Development in Culturalist Theorizing, *European Journal Of Social Theory*, 5(2), ss. 243-263
- Renman, B (2015). "... ett klassifikationssystem är ju en spegling av världen så att säga: En studie av bibliotekariers maktmedvetenhet och utmaningar vid övergången från SAB till DDK". Masteruppsats, masterprogrammet i ABM, Institutionen för kulturvetenskaper. Lund: Lunds universitet.
- Rennstam, J & Wästerfors, D. (2011). Att analysera kvalitativt material. I Ahrne, G & Svensson, P. *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Rowley, J, & Hartley, R 2008, *Organizing Knowledge - An Introduction To Managing Access To Information*, n.p: Aldershot: Ashgate
- Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju - från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber ekonomi
- Sperberg-McQueen, CM. (2004). Classification and Its Structures'. A Companion to Digital Humanities, ss. 161-176 Malden, MA: Blackwell MLA International Bibliography
- Svensk biblioteksforening (2008). *Dewey som klassifikationssystem - varför bör vi byta ut SAB?* Stockholm: Svensk biblioteksforening
- Wenger, E. (1998). *Communities Of Practice - Learning, Meaning, And Identity*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998
- Wersäll, L (2012). *SAB och Dewey vid Uppsala universitetsbibliotek. En attitydundersökning bland bibliotekarier vid 6 biblioteksenheter*. Masteruppsats, Institutionen för ABM. Uppsala: Uppsala universitet

Bilagor

Intervjuguide

Tack! Allting anonymiseras! Var inte rädd för att avbryta mig eller för att fråga saker.

Berätta! Anekdoter/händelser/situationer

Tema Ditt arbete

I hur många år har du arbetat som bibliotekarie? Var har du studerat till bibliotekarie?

Hur länge har du jobbat på MSB? Vilken avdelning arbetar du på i dagsläget?

En typisk arbetsdag

Arbetsmomenten (samlingarna, information etc)

Deweyövergången

Förut och nu.

Verktyg

Kunskapsinhämtande

Delaktighet

Planering

Klassifikationssystemet

arbete (när dyker det upp)

logik och fördelar

jämförelser

Tema övergång

Vad har övergången inneburit för dig? Vad har den fått dig att behöva göra?

Hur har du gjort för att kunna ändra ditt sätt att arbeta? Vad har du använt dig av? Hur gjorde du förut?

Vad har du fått veta om DDC? Har du börjat ta reda på saker på egen hand? Finns det *situationer*?

Har du varit delaktig i planerandet av övergången? (*situationer*?) Hur skulle du göra för att förbättra/förenkla övergången om du kunde?

Tema nya sätt att jobba

Har några saker/verktyg blivit viktigare i och med övergången till nytt klassifikationssystem? Vilka saker/verktyg har blivit mindre viktiga? Fråga om exempel på situationer!

Hur ser framtiden med nytt klassifikationssystem ut för ditt arbete? Vad kommer du att behöva göra?

Hur möter du samlingarna i ditt arbete? Vad innebär övergången för de momenten? Ge exempel på situationer.

Tema klassifikation

Vad betyder klassifikationssystemet i ditt arbete? Är du bekant med DDC? Tycker du att DDC har en logik?

Kan du se fördelar med DDC? Kan du se fördelar med SAB? Kan du ge exempel på situationer när de här fördelarna visade sig?

(Bakomliggande frågor:

Hur gör du? Hur gjorde du förut? Hur skulle du vilja göra? Hur skulle du vilja att andra gör? Vad vill du kunna använda dig av?

Vilka verktyg använder du i ditt arbete? Hur använder du dem? Hur gjorde du tidigare? Fungerar verktygen?

Berätta gärna om situationer som exemplifierar.